

განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი
NATIONAL CENTER FOR EDUCATIONAL QUALITY ENHANCEMENT

აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის დასკვნას უმაღლესი
საგანმანათლებლო პროგრამის შესახებ

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა

სსიპ - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

შეფასების თარიღ(ებ)ი:
16-18.02.2021

დასკვნას წარდგენის თარიღი:
11.03.2021

თბილისი

ინფორმაცია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების შესახებ¹

დაწესებულების სახელწოდება ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის მიითითებით	სსიპ - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დაწესებულების საიდენტიფიკაციო კოდი	212693049
დაწესებულების სახე	უნივერსიტეტი

ინფორმაცია საგანმანათლებლო პროგრამის შესახებ

საგანმანათლებლო პროგრამის სახელწოდება	სამართალი
უმაღლესი განათლების საფეხური	ბაკალავრიატი
მისანიჭებელი კვალიფიკაცია ²	სამართლის ბაკალავრი Bachelor of Law
დეტალური სფეროს დასახელება და კოდი	0421
ზოგადი განათლების შესაბამისი საფეხურის საგნის/საგნების/საგნობრივი ჯგუფის სწავლების უფლების მიითითება (მასწავლებლის მომზადების ინტეგრირებული საბაკალავრო- სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამის ან მასწავლებლის მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამის შემთხვევაში)	-
სწავლების ენა	ქართული
ECTS კრედიტების რაოდენობა	240
პროგრამის სტატუსი (ავტორიზებული/აკრედიტებული/პირობით აკრედიტებული/ახალი/საერთაშორისო აკრედიტაცია) შესაბამისი გადაწყვეტილების მიითითებით (ნომერი, თარიღი)	აკრედიტაციის საბჭოს გადაწყვეტილება №17, 16.09.2011

ექსპერტთა ჯგუფის წევრები

თავმჯდომარე (სახელი, გვარი, უსდ/ორგანიზაცია, ქვეყანა)	გიორგი მახაროზლიშვილი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო
წევრი (სახელი, გვარი, უსდ/ორგანიზაცია, ქვეყანა)	ზვიად როგავა, აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი, საქართველო

¹ ერთობლივი უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის შემთხვევაში: მიეთითება ერთობლივი უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის განმახორციელებელი დაწესებულებები; „დაწესებულების საიდენტიფიკაციო კოდის“ და „დაწესებულების სახის“ მიითითება არ არის სავალდებულო უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისად აღიარებული უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებ(ებ)ისათვის

² უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისად აღიარებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებასთან ერთად ერთობლივი უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელების შემთხვევაში თუ განსხვავდება მისანიჭებელი კვალიფიკაციის ფორმულირება, მიეთითება ცალ-ცალკე დაწესებულებების მიხედვით

წევრი (სახელი, გვარი, უსდ/ორგანიზაცია, ქვეყანა)	დავით ელისაბედაშვილი, დამსაქმებელი, საქართველო
წევრი (სახელი, გვარი, უსდ/ორგანიზაცია, ქვეყანა)	სესილი ქადარია, სტუდენტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის შემადგამელი დასკვნა

▪ ზოგადი ინფორმაცია საგანმანათლებლო პროგრამის შესახებ

აკრედიტაციის სტანდარტებთან შესაბამისობის შეფასების მიზნით წარმოდგენილ იქნა სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა. პროგრამას ადმინისტრირებას უწევს ბიზნესის, სამართლისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი. პროგრამის ხანგრძლივობა არის 4 სასწავლო წელი, ანუ 8 სემესტრი, ხოლო მისი კრედიტების რაოდენობა 240 კრედიტი. ამასთან ერთად, პროგრამას ჰყავს ხელმძღვანელი. სამართლის საბაკალავრო პროგრამაში გაწერილია დავების წინაპირობები, პროგრამის მიზნები და ჩამოყალიბებულია პროგრამის სწავლის შედეგები. სამართლის საბაკალავრო პროგრამით განსაზღვრულია სწავლა-სწავლების მეთოდები. რაც შეეხება პროგრამის მოცულობას, 240 (ECTS) კრედიტი გადანაწილებულია შემდეგნაირად: თავისუფალი სავალდებულო კომპონენტი - 24 (ECTS) კრედიტი, ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსები - 159 (ECTS) კრედიტი, ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსები - 127 (ECTS) კრედიტი, თავისუფალი არჩევითი კომპონენტი - 22 (ECTS) კრედიტი.

ზემოაღნიშნულთან ერთად, სამართლის საბაკალავრო პროგრამაში წარმოდგენილია სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემა და კომპონენტები, დასაქმების სფეროები და პროგრამის განხორციელებისთვის საჭირო რესურსების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის, აკადემიური პერსონალი. პროგრამას თან ახლავს სასწავლო გეგმა.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემდეგ სტუდენტს ენიჭება სამართლის ბაკალავრის აკადემიური ხარისხი (Bachelor of Law).

▪ აკრედიტაციის ვიზიტის მიმოხილვა

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სააკრედიტაციო ვიზიტი, შექმნილი ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან გამომდინარე, წარიმართა დისტანციურად ე.წ. ზუმის პლატფორმის გამოყენების საფუძველზე. ვიზიტი დაიწყო უსდ-ის ადმინისტრაციასთან შეხვედრით, სადაც დაისვა პროგრამის ადმინისტრირებასთან, მის რეგიონალურ მნიშვნელობასთან და ფინანსურ უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული კითხვები.

მომდევნო შეხვედრა გაიმართა პროგრამის თვითშეფასების ჯგუფთან, სადაც განხილულ იქნა პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის მომზადების ეტაპები, ჯგუფის წევრთა შორის ფუნქცია-მოვალეობებს გადანაწილების საკითხები, განხორციელებული აქტივობები და მიღებული შედეგები.

შემდეგ პანელში შეხვედრა შედგა ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის წარმომადგენლებთან, სადაც დაისვა კითხვები ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმების გამოყენების, მიღებული შედეგების ანალიზისა და ანალიზის შედეგების პროგრამის განვითარების სტრატეგიის დასახვის მიზნით გამოყენების თეობაზე. ასევე, კითხვები შეეხო ხარისხის სამსახურის სტრუქტურულ საუნივერსიტეტო დაყოფასა და ფუნქციონირების პროცესს.

მნიშვნელოვანი შეხვედრა გაიმართა სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვანელთან, სადაც განხილულ იქნა პროგრამის დაგეგმარების, მასში ცვლილებების შეტანისა თუ განვითარების პროცესი, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების ფორმირება და ამ პროცესში დაინტერესებულ პირთა ჩართულობა. პროგრამის ხელმძღვანელთან განხილულ იქნა საბაკალავრო პროგრამის საგანთა ბადე - სასწავლო გეგმა და სხვადასხვა სასწავლო კურსი, ასევე, პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი.

მომდევნო შეხვედრა შედგა პროგრამის განმახორციელებელ აკადემიურ და მოწვეულ პერსონალთან, სადაც განხილულ იქნა პროგრამის შემუშავება-განვითარებაში მათი მონაწილეობის საკითხები, უნივერსიტეტის მხრიდან მათი აკადემიური განვითარებისთვის გადადგმული ნაბიჯები და მხარდამჭერი ღონისძიებები.

შემდეგი შეხვედრა წარიმართა სტუდენტებთან, სადაც დაისვა კითხვები სტუდენტების პროგრამის განვითარებაში შეტანილი წვლილის, სტუდენტებისათვის უსდ-ის მხარდამჭერი ღონისძიებების, გაცვლითი პროგრამებისა და ხარისხის უზრუნველყოფის პროცესში მათი ჩართულობის თაობაზე.

კურსდამთვრებულებთან შეხვედრის დროს შეკითხვები დაისვა დასაქმებაში პროგრამის სწავლის შედეგების ხელშეწყობის შესახებ. ასევე, სამართლის საბაკალავრო პროგრამის უპირატესობებსა და განვითარების შესაძლებლობებზე.

მოდევნო პანელი დაეთმო უსდ-ის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის დათვალიერებას, სადაც აკრედიტაციის ჯგუფის წევრებმა დისტაციურ რეჟიმში ე.წ. ზუმის პლატფორმის გამოყენების საშუალებით შეძლეს პროგრამის განხორციელებისთვის საჭირო რესურსების შემოწმება.

ბოლო შეხვედრა წარიმართა დამსაქმებლებთან, სადაც გაზიარებულ იქნა იმ საჭიროებების შესახებ ინფორმაცია, რაც კურსდამთვრებულს აქვს ანდა უნდა ჰქონდეს სამართლის საბაკალავრო პროგრამის დასრულების შემდგომ.

- **საგანმანათლებლო პროგრამის სტანდარტებთან შესაბამისობის მოკლე მიმოხილვა**

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა აკრედიტაციის ექსპერტების მიერ შეფასდა აკრედიტაციის სტანდარტების მიხედვით, რის შედეგადაც გამოიკვეთა, რომ პროგრამა მეტწილად აკმაყოფილებს აკრედიტაციის სტანდარტებს, თუმცა, არის გარკვეული რეკომენდაციები/რჩევები, რომელთა გათვალისწინება მიზანწონილია იმისათვის, რომ პროგრამამ სრულად დააკმაყოფილოს მის მიმართ მოქმედი აკრედიტაციის სტანდარტები და სამართლის დარგობრივი მახასიათებლით დადგენილი მოთხოვნები. შესაბამისად, ქვემოთ წარმოდგენილია ის რეკომენდაციები და რჩევები, რომელთა გათვალისწინების შემთხვევაში სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა სრულ შესაბამისობაში იქნება აკრედიტაციის სტანდარტებთან.

▪ რეკომენდაციები

პროგრამის შეფასების შედეგად გამოვლინდა შემდეგი რეკომენდაციები:

1.1. სტანდარტთან მიმართებაში:

რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს.

1.2. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების რუკა გადაიხედოს;
- რეკომენდირებულია, თვითშეფასების ანგარიშის ყველა სავალდებულო პროგრამის რაოდენობრივი მაჩვენებელი სრულფასოვნად იქნეს შევსებული;
- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს;
- რეკომენდირებულია, პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი, რომელიც მექანიზმის დონეზე სწორად არის გაწერილი, ასევე, სწორად იქნეს გამოყენებული პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების გეგმის შედგენაში, სამიზნე ნიშნულების დადგენასა და მონაცემთა შეგროვება-შეფასების პროცესში.
- რეკომენდირებულია, კურსკულიმის რუკაზე სწორად და სრულყოფილად განისაზღვროს ის სასწავლო კურსები, რომელიც გადის პროგრამის სწავლის შედეგებზე და ის დონეც, თუ რომელი რა დონით ავითარებს ამა თუ იმ სწავლის შედეგს;
- რეკომენდირებულია, გადაიხედოს სამიზნე ნიშნულები და თითოეული სწავლის შედეგისათვის ხელახლა დადგინდეს სწავლის შედეგების შეფასების პერიოდულობა, განხორციელდეს მონიტორინგი და მიღებული შედეგების სამიზნე ნიშნულებთან დადრება.

2.2. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდირებულია სასწავლო კურსების შინაარსიდან და თემატიკიდან გამომდინარე, დაზუსტდეს ცალკეული სასწავლო კურსების დაშვების წინაპირობები, კერძოდ:
  - ა. სავალდებულო სასწავლო კურსს „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული

სამართალი“. აღნიშნულ სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სამოქალაქო სამართლის პროცესი - 1“;

ბ. სავალდებულო სასწავლო კურსს „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“.

გ. სავალდებულო სასწავლო კურსს „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“.

დ. არჩევით სასწავლო კურსს „მოთხოვნის უზრუნველყოფის სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სახელშეკრულებო სამართალი“;

ე. არჩევით სასწავლო კურსს „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდика“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები „სახელშეკრულებო სამართალი“ და „შრომის სამართალი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“;

ვ. არჩევით სასწავლო კურსს „სამოხელეო სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“.

- რეკომენდებულია, იურიდიული კლინიკა შეტანილი იქნეს პროგრამის 240 კრედიტის ფარგლებში, ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსების ბლოკში.

2.3. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდებულია, სასწავლო კურსი „კაზუსის ამოხსნის მეთოდика“ დაიყოს 3 დამოუკიდებელ სასწავლო კურსად „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს სამოქალაქო სამართალში“, „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს სისხლის სამართალში“ და „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს საჯარო სამართალში“ და სტუდენტებს შეეთავაზოთ თუნდაც არჩევითი სასწავლო კურსების ფარგლებში. ამასთან, სასწავლო კურსმა „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს საჯარო სამართალში“ უნდა მოიცვას, როგორც კაზუსის ამოხსნის მეთოდика ადმინისტრაციულ სამართალში, ასევე საკონსტიტუციო სამართალში.

2.4. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდებულია, თეორიული ცოდნისა და გამოცდილების პრაქტიკაში მყისიერი ტრანსფერის მიზნით, უსდ-მ სრულყოფს თეორიულ კურსებში ჩაშენებული პრაქტიკის კომპონენტი და სასწავლო კურსის სილაბუსებში მკაფიოდ გამოკვეთოს, თუ რა სახის როლურ და სიტუაციურ თამაშებში მონაწილეობა ან/და რა სახის პრაქტიკული

დავალების შესრულება ევალება სტუდენტს კონკრეტული სასწავლო კურსის ფარგლებში. ამასთან, პრაქტიკა ფოკუსირებული უნდა იყოს იმ თემატიკაზე, რომელსაც ითვალისწინებს შესაბამისი სასწავლო კურსის შინაარსი, პრაქტიკის აღნიშნული მოდელი გამჭოლად უნდა გასდევდეს პროგრამას და მას ინტენსიური ხასიათი უნდა გააჩნდეს;

- სტუდენტთა სასწავლო-კვლევითი და კომუნიკაციური უნარების განვითარების მიზნით, რეკომენდებულია, სავალდებულო სასწავლო კურსების სილაბუსებში ჩაშენდეს, წინასწარ განსაზღვრული მითითებების შესაბამისად სტუდენტის მიერ ინდივიდუალური და ჯგუფური წერითი საშინაო დავალების შესრულება და მისი პრეზენტაცია ან საბაკალავრო პროგრამას სავალდებულო კომპონენტად დაემატოს საბაკალავრო ნაშოში, თუნდაც ისეთი არჩევითი სასწავლო კურსების ხარჯზე, როგორიცაა საქართველოს ისტორია, ლათინური ენა, ლოგიკა, პოლიტოლოგია, იურიდიული ფსიქოლოგია და რომლებიც მონაწილეობას არ ღებულობენ პროგრამის სწავლის შედეგების ფორმირებაში.

2.5. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდებულია, საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების შესაბამისად, სტუდენტთა პრაქტიკული, კვლევითი და ტრანსფერული უნარების განვითარების მიზნით, უსდ-ის მიერ სწავლება-სწავლის პროცესში მეტი ყურადღება დაეთმოს პრაქტიკული მეთოდების, ასევე კვლევითი პროექტის შემუშავებისა და პრეზენტაციის (ზეპირი, Power Point და სხვა) მეთოდის გამოყენებას.

2.6. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდებულია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა პერსონალმა გაითვალისწინონ თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკა და სტუდენტთა ცოდნის შესაფასებლად გამოიყენონ სასწავლო კურსით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად საჭირო შეფასების კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, მათ შორის ისეთი კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, როგორიცაა პრაქტიკული დავალება, ტესტი, ღია კითხვა, პრეზენტაცია, იმიტირებული პროცესი და სხვა.

4.2. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდირებულია ხარისხის კონტროლის მიზნით სტუდენტთა გამოკითხვისთვის განკუთვნილ დროდ შეირჩეს სემესტრის ბოლო, ფინალურ გამოცდამდე შუალედი და უსდ-მ უზრუნველყოს ამ კონკრეტული ინფორმაციის მიწოდება სტუდენტებისთვის;
- რეკომენდირებულია უსდ-მ ბიუჯეტში კონკრეტულად განსაზღვროს/გამოყოს მოწვეული/აკადემიური პერსონალის პროფესიული განვითარებისთვის ფინანსური რესურსი და უზრუნველყოს საერთაშორისო კონფერენციებში გასვლითი მონაწილეობის შესაძლებლობა.

5.1. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდირებულია, კურსდამთავრებულთა, დამსაქმებელთა, სტუდენტთა და აკადემიური და მოწვეული პერსონალის გამოკითხვა და მიღებული შედეგების ანალიზი პერმანენტულად (წლების განმავლობაში უწყვეტად) ხორციელდებოდეს;
- შიდა ხარისხის შეფასების პროცესში, რეკომენდირებულია, მონაცემთა, მათ შორის, პროგრამის სტატისტიკური/რაოდენობრივი მაჩვენებლების, სწორად განსაზღვრა, შეგროვება, ანალიზი და მიღებული შედეგების პროგრამის განვითარებისათვის გამოყენება.

5.3. სტანდარტთან მიმართებაში:

- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით;
- რეკომენდირებულია, პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება ყველა დაინტერესებული პირის მონაწილეობით მინიმუმ ყოველწლიურად ხორციელდებოდეს;
- პროგრამის მონიტორინგისა და პერიოდული შეფასების მიზნით, აკრედიტაციის სტანდარტის მოთხოვნათა მიხედვით, რეკომენდირებულია, სამართლის საბაკალავრო პროგრამა დადარებულ იქნეს უცხოური უნივერსიტეტების ანალოგიურ პროგრამებთან, მიღებული შედეგები გაანალიზდეს და ანალიზის შედეგები გამოყენებულ იქნეს პროგრამის განვითარების მიზნით.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

პროგრამის შეფასების შედეგად გამოვლინდა შემდეგი რჩევები:

1.1. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია, საბაკალავრო სამართლის პროგრამის მიზნების შემუშავება, უფრო მეტად, პროგრამულად რელევანტური ადგილობრივი შრომის ბაზრის კვლევასა და საერთაშორისო ბაზრის ტენდენციების ანალიზზე დაყრდნობით განხორციელებულიყო.
- სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის მიზნების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა.

1.2. სტანდარტთან მიმართებაში:

- პროგრამის შედეგების მიღწევადობისა და შეფასების პროცესის გამარტივების მიზნით, სასურველია, პროგრამის სწავლის შედეგები მცირედად შემცირდეს;

- სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის შედეგების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა;
- სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაში განხორციელებულიყო;
- პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მეთოდებს, მეტწილად იცნობს აკადემიური და მოწვეული პერსონალი, თუმცა, სასურველია, მათი ხელახალი ინფორმირება მას შემდეგ, რაც ხსენებული მექანიზმები გადაისინჯება.

2.3. სტანდარტთან მიმართებაში:

- საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტთა ინტერნაციონალიზმის ხელშეწყობის მიზნით, სასურველია 5-8 სასწავლო სემესტრების ფარგლებში სტუდენტებს უცხოურ ენაზე შეთავაზოთ არჩევითი სასწავლო კურსები, ხოლო ძირითადი და არჩევითი სასწავლო კურსების სასწავლო რესურსებში მეტი ყურადღება დაეთმოს უცხოენოვანი ლიტერატურით სწავლებას.
- სასწავლო კურსი „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“ ორიენტირებულია მხოლოდ სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდის სწავლებაზე. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“. ამასთან, სასწავლო კურსი „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ თემატურად მოიცავს მხოლოდ სასამართლო უნარ-ჩვევების გამომუშავებას სისხლის სამართლის საქმის სასამართლოში განხილვასთან მიმართებაში. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სასამართლო უნარ-ჩვევები სისხლის სამართალში“;
- სამართლის დარგობრივი მახასიათებლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით არჩევითი სასწავლო კურსი „ინფორმაციული ტექნოლოგიები (IT)“ სასურველია სტუდენტს უვითარებდეს ასევე ელექტრონული საბიბლიოთეკო სისტემების, სხვა მონაცემთა ბაზების, ძირითადი სამართლებრივი საინფორმაციო სისტემების მეშვეობით საჭირო ინფორმაციის, მათ შორის, ეროვნული და საერთაშორისო სამართლის წყაროების, საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, სამეცნიერო სიახლეების მოძიების უნარს;
- როგორც სასწავლო კურსების სილაბუსებში მითითებული სავალდებულო სასწავლო რესურსების ანალიზმა ცხადყო, სასურველია ცალკეული სასწავლო კურსები განახლდეს ან/და შეივსოს თანამედროვე ან/და უახლესი სასწავლო რესურსებით. ასეთ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:
  - ა. სასწავლო კურსი „სანივთო სამართალი“ (თ. ზარანდია, სანივთო სამართალი, თბ., 2019);
  - ბ. სასწავლო კურსი „კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები“ (მ. ბიჭია, კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2018);
  - გ. სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“ (რ. შენგელია, ე. შენგელია, საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართალი. თბ. 2019);

დ. სასწავლო კურსი „შრომის სამართალი“ (დ. ძამუკაშვილი, შრომის სამართალი, მე-5 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2019; პ. ბელთაძე, რ. ლიპარტელიანი, შრომის კოდექსის კომენტარები, თბ., 2018. ზ. შველიძე, შრომით დავებზე საქართველოს სასამართლო პრაქტიკა (გადაწყვეტილებათა კრებული), თბ., 2020);

ე. სასწავლო კურსი „საკორპორაციო სამართალი“ (ქ. ქოქრაშვილი, სამეწარმეო სამართალი, თბ. 2019);

ვ. სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“ (ა. დემეტრაშვილი, გ. გოგიაშვილი, კონსტიტუციური სამართალი, მე-2 გადამუშავებული და განახლებული გამოცემა, თბ., 2020; საქართველოს საკონსტიტუციო სამართალი, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, ვ. გონაშვილი, გ. თევდორაშვილი, გ. კახიანი, ი. კახიძე, გ. კვერენჩილაძე, ნ. ჭილაძე, თბ., 2020);

ზ. სასწავლო კურსი „ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები“ (კ. კუბლაშვილი, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, მეხუთე გამოცემა, თბ., 2020; ვ. გონაშვილი, ლ. დარბაიძე, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები (საქართველოს კანონმდებლობა და სასამართლო პრაქტიკა), თბ., 2019);

თ. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“ (სისხლის სამართალი: ზოგადი ნაწილი, სახელმძღვანელო, მე-4 გამოცემა, ავტორთა ჯგუფი ; რედ.: გურამ ნაჭყებია, ნონა თოდუა, თბ., „მერიდიანი“, 2019);

ი. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 1“ (სისხლის სამართლის სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მე-7 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2019; სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი II, მე-6 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2020; თ. გეგელია, ი. კელენჯერიძე, ბ. ჯიშკარიანი, სქესობრივი დანაშაულები, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“ თბ., 2020; ი. დვალაძე, ლ. ხარანაული, გ. თუმანიშვილი, კ. წიქარიშვილი, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, თბ., 2019);

კ. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 2“ (თ. გეგელია, გ. დავითური, გ. იმნაძე, გ. მახარაძე, ბ. ჯიშკარიანი, ნარკოტიკული დანაშაული, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2020);

ლ. სასწავლო კურსი „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდთა კერძო სამართალში“ (მ. ბიჭია, ხელშეკრულების ფორმები კერძო სამართალში, თბ., 2019).

2.4. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია უსდ-მ გააუმჯობესოს სტუდენტთა სამეცნიერო კვლევით პროექტებში მონაწილეობის წამახალისებელი მექანიზმები და უზრუნველყოს როგორც უნივერსიტეტის, ასევე სხვა სამეცნიერო ფონდების მიერ გამოცხადებული პროექტების/გრანტების თაობაზე სტუდენტთა დროული ინფორმირება.

2.5. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია უსდ-მ დახვეწოს სტუდენტთა აკადემიური მოსწრების მონიტორინგის მექანიზმი, რომელიც გაითვალისწინებს დაბალი აკადემიური მოსწრების სტუდენტთა მაჩვენებლის გამოვლენას და ამ მაჩვენებლის გათვალისწინებით დაგეგმავს შესაბამისი აკადემიური მხარდაჭერის აქტივობებს (ტუტორინგი, სასემინარო მუშაობის მოცულობის ზრდა, სპეციფიკური წერიტი თუ კვლევითი უნარების განმავითარებელი კომპონენტების გაძლიერება და სხვა).

2.6. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია, უსდ-მ გადახედოს შეფასების თითოეულ ფორმაში (შუალედური და დასკვნითი შეფასებები) მინიმალური კომპეტენციის ზღვარს და შუალედური და დასკვნითი შეფასებების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი განსაზღვროს იმგვარად, რომ მათი ჯამი მინიმუმ 41 ქულას (FX) იძლეოდეს.
- სასურველია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა პერსონალმა, თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკის გათვალისწინებითა და აკადემიური თავისუფლების ფარგლებში, სასწავლო კურსის სილაბუსით უშუალოდ განსაზღვროს როგორც შუალედური და დასკვნითი შეფასებების ხვედრითი წილი 100 ქულიანი შეფასების ფარგლებში, ასევე შუალედური და დასკვნითი შეფასებების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი და აღნიშნული საკითხი ამ დონეზე არ იყოს სტანდარტიზირებული უსდ-ის მიერ.

3.1. სტანდარტთან მიმართებაში:

- აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის პროგრამის განმახორციელებელმა პერსონალმა უნდა იზრუნოს კურსდამთავრებულების მიღწევების, საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩაბარების, დასაქმების, სწავლის გაგრძელების შესახებ ოფიციალური ინფორმაციის მოპოვებაზე. ეს გახდება საფუძველი ოფიციალური სტატისტიკის გამჭვირვალე მექანიზმის შემუშავებისთვის, რაც წარმოაჩენს უსდ-ს სუსტ და ძლიერ მხარეს. კურსდამთავრებულებთან მუდმივი კომუნიკაცია წარმოადგენს პროგრამის განვითარების მნიშვნელოვან საფეხურს.

5.2. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია, გარე კოლეგიალური შეფასება გაიმიჯნოს ხარისხის გარე შეფასება-მონიტორინგისაგან.

5.3. სტანდარტთან მიმართებაში:

- სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაში განხორციელდეს.
- საუკეთესო პრაქტიკის მოკლე მიმოხილვა (არსებობის შემთხვევაში)

- ხელახალი აკრედიტაციისას, მნიშვნელოვანი მიღწევებისა და/ან პროგრესის მოკლე მიმოხილვა (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

პროგრამის შესაბამისობა აკრედიტაციის სტანდარტებთან

1. საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა

პროგრამას აქვს ნათლად ჩამოყალიბებული მიზნები და სწავლის შედეგები, რომლებიც ლოგიკურადაა ერთმანეთთან დაკავშირებული. პროგრამის მიზნები შეესაბამება უნივერსიტეტის მისიას, მიზნებსა და სტრატეგიულ გეგმას. პროგრამის გაუმჯობესებისთვის მუდმივად ფასდება პროგრამის სწავლის შედეგები.

1.1 პროგრამის მიზნები

პროგრამის მიზნები ასახავს, თუ რა ცოდნის, უნარებისა და კომპეტენციების მქონე კურსდამთავრებულის მომზადებისკენ არის მიმართული და რა წვლილი შეაქვს სფეროსა და საზოგადოების განვითარებაში.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანია: უმაღლესი განათლების ეროვნულ და საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებული სამართლის ბაკალავრის აკადემიური ხარისხის მქონე, საქმიანობის სფეროს ფართო მცოდნე კონკურენტუნარიანი სპეციალისტის მომზადება შრომის ბაზრის მოთხოვნების გათვალისწინებით, რომელიც შეძლებს არსებული და განვითარებადი სამართლებრივი საკითხების გადასაჭრელად შესაბამისი პროფესიული ცოდნის გამოყენებას და დანერგვას; ქალაქის, რეგიონისა და მთლიანად ქვეყნის განვითარებაზე მოტივირებული, რთული და გაუთვალისწინებელი პრობლემების გადაჭრისათვის შემეცნებითი და პრაქტიკული უნარების გამოყენებით შედეგზე ორიენტირებული შესაბამისი საფეხურის იურისტის მომზადება; თეორიული და პრაქტიკული კომპონენტების სწავლებაზე, ზოგადად, პროფესიულ ეთიკაზე, პასუხისმგებლობაზე და სამართლიანობაზე დაფუძნებული ღირებულებების განვითარებით, შესაბამისი საფეხურის იურისტისათვის საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავება საზოგადოებრივი საჭიროებების გათვალისწინებით.

პროგრამის მიზნების ასახავს თუ რა ცოდნის, უნარებისა და კომპეტენციის მქონე კურსდამთავრებულის მომზადებისკენ არის მიმართული. შედეგად, პროგრამის მიზნები ნათლად არის ჩამოყალიბებული, რალისტური და მიღწევადია. პროგრამის მიზნები ასახავს, რომ ის მიმართულია ქვეყნის განვითარებაზე მოტივირებული, რთული და გაუთვალისწინებელი პრობლემების გადაჭრისათვის შემეცნებითი და პრაქტიკული უნარების გამოყენებით შედეგზე ორიენტირებული შესაბამისი საფეხურის იურისტის მომზადებისკენ.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის მიზნები შეესაბამება როგორც სსიპ - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მისიასა და ხედვას, ისე ბიზნესის, სამართლისა და სოციალური მეცნიერებების ფაკულტეტის მისიას ([ib.https://atsu.edu.ge/index.php/mission-geo](https://atsu.edu.ge/index.php/mission-geo); ასევე, [ib. https://atsu.edu.ge/index.php/business-strategic-plan-geo](https://atsu.edu.ge/index.php/business-strategic-plan-geo)). პროგრამის მიზნები დაფუძნებულია სამართლის დარგობრივ მახასიათებელზე.

თუმცა, სასურველია, საბაკალავრო სამართლის პროგრამის მიზნების შემუშავება, უფრო მეტად, პროგრამულად რელევანტური ადგილობრივი შრომის ბაზრის კვლევასა და საერთაშორისო ბაზრის ტენდენციების ანალიზზე დაყრდნობით განხორციელებულიყო.

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის მიზნები, თვითშეფასების ანგარიშის მიხედვით, გაზიარებულია პროგრამაში ჩართული პირების მიერ და შემუშავებულია თვითშეფასების ჯგუფის ჩართულობით. ასევე, თვითშეფასების ჯგუფთან, პროგრამის ხელმძღვანელთან, ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის წარმომადგენლებთან ინტერვიუს შედეგად დადგინდა, რომ პროგრამის მიზნების შემუშავება განხორციელდა თვითშეფასების ანგარიშზე მომუშავე ჯგუფში, რაც, ლოგიკურად, წინააღმდეგობაშია თვითშეფასების ანგარიშის შედგენისა და პროგრამის დაგეგმარება, შემუშავებისა და განვითარების პროცესთან. რა თქმა უნდა, თვითშეფასების ჯგუფში შედიოდა ყველა დაინტერესებული პირი, მაგრამ ის (თვითშეფასების ჯგუფი) არ არის უფლებამოსილი პროგრამის მიზნები და შედეგები ჩამოაყალიბოს. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნებოდა თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებდა.

ასევე, პროგრამის მიზნები საჯარო და ხელმისაწვდომი არ არის, რასაც მოწმობს ვებგვერდზე ბველი პროგრამის არსებობა
(<https://atsu.edu.ge/programs/biznesi/2021/BA/%E1%83%A1%E1%83%9D%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98%20%E1%83%9B%E1%83%94%E1%83%AA%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98.pdf> [მოპოვების თარიღი: 18.02.2021]). შესაბამისად, სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის მიზნების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები:

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის მიზნები;
- თვითშეფასების ანგარიში;
- უსდ-ის ვებგვერდი (<https://atsu.edu.ge/>);
- უსდ-ის მისია;
- ბიზნესის, სამართლისა და სოციალური მეცნიერებების ფაკულტეტის მისია;
- დამსაქმებელთა გამოკითხვის ანალიზი.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული

პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს.
რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის: • სასურველია, საბაკალავრო სამართლის პროგრამის მიზნების შემუშავება, უფრო მეტად, პროგრამულად რელევანტური ადგილობრივი შრომის ბაზრის კვლევასა და საერთაშორისო ბაზრის ტენდენციების ანალიზზე დაყრდნობით განხორციელებულიყო.   • სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის მიზნების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა.
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   ○ პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   ○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
შეფასება   ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☒ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

1.2 პროგრამის სწავლის შედეგები
➤ პროგრამის სწავლის შედეგები აღწერს იმ ცოდნას, უნარებსა ან/და პასუხისმგებლობასა და ავტონომიურობას, რომლებსაც სტუდენტი იძენს პროგრამის დასრულებისას;   ➤ პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების პროცესი მოიცავს სწავლის შედეგების გასაზომად საჭირო მონაცემთა განსაზღვრას, შეგროვებასა და ანალიზს;   ➤ შეფასების შედეგები გამოიყენება პროგრამის გასაუმჯობესებლად.
სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი   სამართლის საბაკალავრო პროგრამას ჩამოყალიბებული აქვს სწავლის შედეგები, რომელიც ასახავს იმ ცოდნას, უნარებსა და პასუხისმგებლობა/ავტონომიურობას, რომელსაც სტუდენტი იძენს პროგრამის დასრულების შემდგომ. პროგრამის მიზნები შეესაბამება

პროგრამის სწავლის შედეგებს, თუმცა, უსდ-ის მიერ წარმოდგენილი მიზნებისა და შედეგების რუკა სრულფასოვნად არ არის დალაგებული. კერძოდ, წარმოდგენილ დოკუმენტში ასახულია, რომ ყველა მიზანი შეესაბამება (გადის) ყველა სწავლის შედეგ(ზე)ს.

შესაბამისად, რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების რუკა გადაიხედოს.

პროგრამის სწავლის შედეგები ასახავს იმ ცოდნას, რომელსაც სტუდენტი იძენს პროგრამის დასრულების შედეგად. კერძოდ, სამართლის საბაკალავრო პროგრამა:

აღწერს:

I. სამართლის ძირითად არსს და სოციალურ დანიშნულებას; სამართლის წყაროებს; სამართალშემოქმედებას; ნორმატიულ სამართლებრივი აქტების სახეებს; ნორმატიული აქტის მოქმედების ფარგლებს; ნორმატიული აქტის სისტემატიზაციას; სამართლებრივ ურთიერთობას; სამართლის მოქმედების და მისი რეალიზაციის ფორმებს; სამართლის ნორმათა განმარტებას; მართლზომიერ ქცევას, სამართალდარვევას და იურიდიულ პასუხისმგებლობას; კანონიერებას და მართლწესრიგს; ეროვნული სამართლის სისტემას და კანონმდებლობის სისტემას; თანამედროვეობის სამართლებრივ სისტემებს (ოჯახების); ქართული სამართლის ისტორიულ პირდაპირ და არაპირდაპირ, საეკლესიო (კანონიკური), საერო, სახელმწიფო-სამართლებრივ (კონსტიტუციურ), სისხლისა და სამოქალაქო სამართლის ხასიათის წყაროებს.

II. სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის კურიკულუმით გათვალისწინებული დარგობრივი სასწავლო კურსების ძირითად თეორიებს, წესებს, პრინციპებსა და რეგულირების თავისებურებებს, მათ შორის:

- ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და თავისუფლებების ცნებას; ძირითად უფლებათა სუბიექტებს; კონკრეტულ ძირითად უფლებებსა და თავისუფლებებს; ძირითადი უფლებების დარღვევის შემოწმებას; თანასწორობის ძირითად უფლებებს; საქართველოს კონსტიტუციის ძირითად პრინციპებს; სახელმწიფო მოწყობისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის საკითხებს; საქართველოს საარჩევნო სისტემის და საარჩევნო პროცესის თავისებურებებს; საქართველოს პარლამენტის სტატუსს, ლეგიტიმაციის ფარგლებს და უფლებამოსილებებს; საქართველოს პრეზიდენტის და საქართველოს მთავრობის კონსტიტუციურ სტატუსს და უფლებამოსილებებს; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ფორმირების წესს, შემადგენლობას და უფლებამოსილებებს; საქართველოს საერთო სასამართლოების სტრუქტურას; ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების უფლებამოსილებებს; საზღვარგარეთის ქვეყნების კონსტიტუციური სამართლის წყაროებს, სახელმწიფო ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის გამიჯვნისა და ურთიერთმიმართების მექანიზმებს; ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის ინსტიტუტებს, საკონსტიტუციო და ადმინისტრაციული სამართალწარმოების თავისებურებებს.
- კერძო სამართლის სისტემას; ფიზიკური პირის უფლებაუნარიანობის, ქმედუნარიანობის, დელიქტუნარიანობის ფარგლებს; იურიდიულ პირს და მისთვის

დამახასიათებელ თავისებურებებს; გარიგების ცალკეულ სახეებს; ნივთზე ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ბატონობის პირობებს; სანივთო-სამართლებრივ, ვალდებულებით, საოჯახო და მემკვიდრეობით, შრომის სამართლის ინსტიტუტებს; სამოქალაქო საპროცესო ურთიერთობების (სამართალწარმოების) სუბიექტებს, სასამართლოს უწყებრივ ქვემდებარეობას და განსჯადობას, ვადებს და მხარეებს, სამოქალაქო პროცესის თავისებურებებს; საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართლის საკითხებს.

- სისხლის სამართლის პრინციპებს, სისხლის სამართლის კანონის მოქმედების ფარგლებს; დანაშაულის ჩადენის სტადიებს; სასჯელის მიზნებს და სახეებს; ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის არსს და მნიშვნელობას; ადამიანისა და კაცობრიობის წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულის მარეგულირებელ სისხლისსამართლებრივ ნორმებს; სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილეთა უფლებებს და მოვალეობებს, საპროცესო ვადებს, საგამომიებო და სასამართლო პრაქტიკის; დანაშაულის კრიმინოლოგიურ ასპექტებს, დანაშაულთა გახსნის მეთოდიკას; მტკიცებულებათა დასაშვებობას, მტკიცებულებათა შეკრებას, შემოწმებას, შეფასებას და წარდგენას; სისხლის სამართლის საქმეზე დაცვის ქვეშ მყოფისათვის სასარგებლო გადაწყვეტილების მიღების უზრუნველყოფის მიზნით ადვოკატის მიერ რელევანტური მტკიცებულებების მოპოვების არგუმენტებს.
- საერთაშორისო საჯარო სამართლის მოქმედების სფეროს; საერთაშორისო საჯარო სამართლის, როგორც კონკრეტული საერთაშორისო სისტემის - სახელმწიფოთაშორისო სისტემის განუყოფელ ნაწილს; საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი სამართლის თანაფარდობას; საერთაშორისო საჯარო სამართლის ძირითად პრინციპებს და საერთაშორისო საჯარო სამართლის სუბიექტებს; საერთაშორისო ხელშეკრულების ცნებას, სტრუქტურას და ხელშეკრულების დადების თავისებურებებს; საერთაშორისო ორგანიზაციების სტრუქტურას და უფლებამოსილებებს; საერთაშორისო მართლსაწინააღმდეგო აქტების სახეებს; დიპლომატიური და საკონსულო სამართლის ინსტიტუტებს; ადამიანის უფლებების და ძირითადი თავისუფლებების საერთაშორისო-სამართლებრივ ასპექტებს; საერთაშორისო სახის დანაშაულს; სახელმწიფო ტერიტორიის და ტერიტორიული უზენაესობის ცნებებს; საზღვაო სამართლის თავისებურებებს; საერთაშორისო დავების მშვიდობიანი გადაწყვეტის საშუალებებს; კონფლიქტების ლოკალიზაციისა და ჰუმანიტარიზაციის ძირითად წყაროებს.

განსაზღვრავს:

III. მოსმენის უნარის გამოყენებით სამართლებრივი დავის მოგვარების ეფექტური კონსულტაციის და მოლაპარაკებების ძირითად პრინციპებს, მიზნებს და პრიორიტეტებს; შესაძლო ალტერნატივებს და თითოეული მათგანის დადებით და უარყოფით მხარეებს; მხარის მიზნებს, პოზიციებს და ინტერესებს ფაქტობრივ ჭრილში; სამართალწარმოებაში ეფექტური ადვოკატირების ელემენტებს; საპირისპირო არგუმენტების გასაგებად ახალ და უცნობ ფაქტობრივ სიტუაციებს; იურისტის დამოუკიდებელ ანალიზზე დაყრდნობით პრობლემის გადაწყვეტის მისაღწევად შესაძლო საშუალებებს; თანმიმდევრულ და ეფექტურ პროფესიულ სტრატეგიას.

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სწავლის შედეგები ასახავს იმ უნარებსა და

პასუხისმგებლობასა და ავტონომიურობას, რომელსაც სტუდენტი იძენს პროგრამის დასრულების შემდგომ. კერძოდ:

IV. ამოცნობს სამართლებრივ საკითხებს ფაქტების რიგითობით, ზუსტი და სრულყოფილი გაგებით იურიდიულ, ინსტიტუციურ და ინტერპერსონალურ ჩარჩოებში; ოპტიმალურად გაიაზრებს და გამოიყენებს პროფესიულ უნარებს, პროცედურებს და კანონის უზენაესობას სამართლებრივი პრობლემების კრიტიკულად გასაანალიზებლად იმ სოციალურ კონტექსტში, რომელშიც იქმნება სამართლებრივი პრობლემა და საჭიროების შემთხვევაში შეიმუშავებს ეფექტურ სტრატეგიას და სამართლებრივ საფუძვლებს, რომლებიც ემყარება კონკრეტული იურიდიული ან სოციალური პრობლემების მოგვარებას, მათ შორის გაურკვეველ, განუსაზღვრელ და არაკონსტრუქციულ სიტუაციებს; სამართლებრივი პრობლემების შესაძლო გადაწყვეტის ფორმულირებისა და შეფასების მიზნით, ლოგიკისა და რიტორიკის პრინციპებს; სოციალურ თვითმყოფადობის მაკრო და მიკრო დონეებს და განსხვავებებს, რამაც შეიძლება გავლენა იქონიოს სიტუაციაზე და მიზანზე.

V. ანალიზებს სამართლის ფუნდამენტურ წყაროებს, კონცეფციებს და ნორმატიულ საფუძვლებს ლოგიკურ და თანმიმდევრულ ჩარჩოებში; ფაქტობრივი გარემოებების დადგენის და შეფასების მიზნით პრობლემის ამოცნობას, მოსაზრებების შეფასებას და გადაწყვეტილების მიღებას, თითოეული წყაროს წონას, საიმედოობას და სავალდებულო ან დამაჯერებელ ავტორიტეტს; სამართლებრივ დავაში ეფექტურად ჩართვას, სავარაუდო შედეგების დასადგენად განსახილველ ფაქტებს, დავის გადაწყვეტის სათანადო პროცესებში მონაწილეობას იურიდიული და ფაქტობრივი ამოცანის გადაწყვეტის მიზნით.

VI. ადგენს იურიდიული შინაარსის (ნორმატიული აქტის, ხელშეკრულების, საჩივრის, სარჩელის და ა.შ), აგრეთვე, სხვადასხვაგვარი ანალიტიკური და დამაჯერებელი დოკუმენტების პროექტებს; წინასწარ განსაზღვრული ინსტრუქციების შესაბამისად იურიდიული პრობლემის მოსაგვარებლად შეიმუშავებს სამართლებრივი ხასიათის დასაბუთებული დოკუმენტის ცალკეულ კომპონენტს, როგორც გონივრულ საშუალებას პრაქტიკული ხასიათის ამოცანების გადასაჭრელად; მოქმედების სხვადასხვა შესაძლო გეგმებიდან, შედარებითი ეფექტურობიდან და მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე შეიმუშავებს და გამოიყენებს იურიდიული კვლევის ინსტრუმენტებს და პრაქტიკული ხასიათის პროექტებს.

VII. შეიმუშავებს დავის გადაწყვეტის სათანადო პროცესებში ეფექტურად ჩართვის სტრატეგიას და გონივრულ ტაქტიკას, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებების გამოყენების შესაძლებლობებს; მედიაციის თეორიისა და ტერმინოლოგიის, მედიაციის ფუნდამენტური პრინციპების და მედიატორის შესაძლო მიდგომების დიაპაზონს, ერთობლივი და ჯგუფური სესიების სათანადო გამოყენებას; მოლაპარაკებებში და მედიაციაში ეთიკური საკითხების და პრინციპების ადეკვატურად და უფლებამოსილების ფარგლებში გამოყენებას სხვებთან და დამოუკიდებლად სტრუქტურირებულ პირობებში.

VIII. მსჯელობს იურიდიული ტერმინოლოგიის და თანამედროვე საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით ვერბალური (ზეპირსიტყვიერი) და წერითი ფორმით, მათ შორის სასამართლოში და სამართალწარმოების სხვადასხვა ეტაპზე საჯაროდ, არგუმენტირებულად და გასაგებად, ინფორმაციის ობიექტურად და დამაჯერებლად გადმოცემით, დამოუკიდებლად კრიტიკული დასკვნების გამოტანით; აზრის ლაკონურად და გასაგებად ჩამოყალიბებით; ინფორმაციის მიღების, შერჩევის და თვითანალიზის ფორმულირებით; იურიდიული მუშაობის ორგანიზებისას და მართვისას ტექნოლოგიის

სათანადო გამოყენებით.

IX. მოიძიებს და გამოარჩევს ეფექტურად მუშაობისათვის რთული პრობლემების გადაწყვეტის საშუალებებს, მათ შორის, ინტერდისციპლინარულ გუნდთან თანამშრომლობის გზით იურიდიულად მნიშვნელოვან ფაქტებზე და საჭიროებისამებრ ამ ფაქტების საფუძველზე სათანადო დასკვნებს მიზნების და ამოცანების გათვალისწინებით და საბოლოო პროფესიული სამუშაო პროდუქტის შექმნით; მოქმედ კანონმდებლობას და საკანონმდებლო ცვლილებებს; საერთაშორისო კონტექსტში შესაძლო არგუმენტების და საპირისპირო არგუმენტების გასაგებად ახალ და უცნობ ფაქტობრივ სიტუაციებს პიროვნული და პროფესიული განვითარების გასაუმჯობესებლად; საჭიროების შემთხვევაში, ბიბლიოთეკარების და პროფესიონალი პერსონალის გამოყენებით ინფორმაციის საიმედოობას და სტრატეგიულ მნიშვნელობას იურიდიული პერიოდული გამოცემებით; სამეცნიერო სიახლეებს, როგორც ბეჭდურ, ისე ელექტრონულ მედიაში, როგორც კომერციულ, ისე უფასო იურიდიულ ელექტრონულ წყაროებში.

X. ცნობს იურისტის საქმიანობის ეთიკის ფარგლების, ეთიკური სტანდარტების მაქსიმალურად დაცვას და დემოკრატიულ ფასეულობებთან შესაბამისობას; პროფესიონალიზმს იურიდიული პროფესიის ღირებულებებთან და სტანდარტებთან; ინდივიდთა უფლებების განხორციელებას სამართლიანობის, პატივისცემის, თანაგრძნობის, კეთილგანწყობის, სოციალური და დემოკრატიული ფასეულობების გათვალისწინებით; განსხვავებული აზრის, ოპონენტის არგუმენტირებული პოზიციის მოსმენის პატივისცემას; იურისტის პროფესიულ ღირებულებებს და ეთიკურ ასუბისმგებლობებს; პროფესიის ვალდებულებას შეძლებისდაგვარად ხელი შეუწყოს საზოგადოების ხელმისაწვდომობას სათანადო იურიდიულ მომსახურებებზე, შესაძლებლობას ყველას ჰქონდეს თანაბარი წვდომა.

XI. წარმართავს შესაბამისი საფეხურის იურიდიულ პროფესიაში ეფექტურ საქმიანობას; პროფესიული პასუხისმგებლობით თანამშრომლობის განხორციელებას კოლეგებთან; საზოგადოებრივი სერვისების მიმართ ვალდებულების შესრულებას და სათანადო იურიდიულ მომსახურებაზე წვდომის ხელშეწყობას; კოლეგებთან საერთო მიზნებისათვის თანამშრომლობას; საკითხებს და წესებს, რომლებიც გათვალისწინებულია ახალ და უცნობ ფაქტობრივ სიტუაციებში საპირისპირო არგუმენტების გასაგებად; პროფესიონალი გუნდის შემადგენლობაში თანამშრომლობის ნათელ და ეფექტურ კომუნიკაციას ლოგიკისა და რიტორიკის პრინციპების დაცვით.

XII. ავლენს საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, მეცნიერების სიახლეების მიდევნებისა და ცოდნის მუდმივად განახლების უნარს და შემდგომ საფეხურზე სწავლის გაგრძელების მნიშვნელობას; სპეციალიზირებულ ცოდნას ინტერესის სფეროებში და გამოცდილების მიღებასთან დაკავშირებით; სწავლისა და უნარების განვითარების სხვადასხვა შესაძლებლობებს; აკადემიური კარიერის განვითარების უნარებსა და ფასეულობებს.

პროგრამის სწავლის შედეგები 12 გამსხვილებულ შედეგად არის წარმოდგენილი, სადაც საკმაოდ დეტალიზებულად არის ყველა შედეგი წარმოდგენილი. პროგრამის შედეგების მიღწევადობისა და შეფასების პროცესის გამარტივების მიზნით, სასურველია, პროგრამის სწავლის შედეგები მცირედად შემცირდეს.

პროგრამის სწავლის შედეგები, ფაქტობრივად, შემუშავებულია სამართლის დარგობრივი

მახასიათებლის მოთხოვნათა საფუძველზე და შეესაბამება უმაღლესი განათლების მეექვსე დონეს - ბაკალავრიატის საფეხურს. პროგრამის სწავლის შედეგები გაზომვადია, მიღწევადი და რეალისტურია. სწავლის შედეგები, დარგობრივ მახასიათებელთან ერთდ, შესაბამება ეროვნულ კვალიფიკაციების ახალ ჩარჩოს, ხოლო მისანიჭებელი კვალიფიკაცია - სწავლის სფეროების კლასიფიკატორით განსაზღვრულ მისანიჭებელ კვალიფიკაციას.

თვითშეფასების ანგარიშში წარმოდგენილია კურსდამთავრებულთ დასაქმების მაჩვენებელი (101) და კურსდამთავრებულთა პროფესიით დასაქმების მაჩვენებელი (63). თუმცა, აღნიშნული მაჩვენებელი, რეკომენდირებულია პროცენტული სახით ყოფილიყო წარმოდგენილი და ინფორმაცია შეგროვებულიყო ბოლო ხუთი წლის მონაცემთა ბაზაზე დაყრდნობით. რამდენადაც ბოლო ხუთი წლის მონაცემები არ არის წარმოდგენილი, რთულია იმის დასაბუთება, თუ რამდენადაც პასუხობს პროგრამის კურსდამთავრებულის კვალიფიკაცია დასაქმების სფეროს მოთხოვნებს და რამდენადაც შეესაბამება დარგის სპეციფიკას და რამდენად კონკურენტული კადრების მომზადებისკენ არის მიმართული. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, თვითშეფასების ანგარიშის ყველა სავალდებულო პროგრამის რაოდენობრივი მაჩვენებელი სრულფასოვნად იქნეს შევსებული. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ვიზიტის შემდგომ უსდ-ის მიერ გადმოგზავნილი იქნა სამართლის საბაკალავრო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიში, სადაც პროგრამის რაოდენობრივი მაჩვენებლები, გარკვეულწილად, განახლებული სახით იქნა წარმოდგენილი.

პროგრამის სწავლის შედეგების იძლევა სწავლის განათლების შემდეგ საფეხურზე გაგრძელების შესაძლებლობას. თვითშეფასების ანგარიშის თანახმად, კურსდამთავრებულთა შემდეგ საფეხურზე გადასვლის მაჩვენებელი რიცხვებშია მოცემული და არა პროცენტულ მაჩვენებლებში, თუმცა, მითითებული რიცხვები იძლევა დასკვნის გამოტანის შესაძლებლობას, რომ ბოლო 5 წლის განმავლობაში კურსდამთავრებულები სწავლას აგრძელებდნენ შემდეგ საფეხურზე (შესაბამისად: 27,22,35,38,42 კურსდამთავრებული).

უნდა აღინიშნოს, რომ თვითშეფასების ანგარიშში არ არის წარმოდგენილი სასერტიფიკატო გამოცდის შედეგები, საიდანაც გამოიკვეთებოდა სამართლის საბაკალავრო პროგრამის კურსდამთავრებულთა კონკურენტუნარიანობა სხვა პროგრამების კურსდამთავრებულებთან მიმართებით.

პროგრამის სწავლის შედეგების შემუშავებაში, თვითშეფასების ანგარიშის მიხედვით, ჩართული იყო დამსაქმებლები, კურსდამთავრებულები, სტუდენტები და სამართლის დეპარტამენტის აკადემიური პერსონალი. თუმცა, თვითშეფასების ჯგუფთან, პროგრამის ხელმძღვანელთან, ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის წარმომადგენლებთან ინტერვიუს შედეგად დადგინდა, რომ პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება განხორციელდა თვითშეფასების ანგარიშზე მომუშავე ჯგუფში, რაც, ლოგიკურად, წინააღმდეგობაშია თვითშეფასების ანგარიშის შედგენისა და პროგრამის დაგეგმარება, შემუშავებისა და განვითარების პროცესთან. რა თქმა უნდა, თვითშეფასების ჯგუფში შედიოდა ყველა დაინტერესებული პირი, მაგრამ ის (თვითშეფასების ჯგუფი) არ არის უფლებამოსილი პროგრამის მიზნები და შედეგები ჩამოაყალიბოს. შესაბამისად,

რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს.

პროგრამის სწავლის შედეგები, ისევე როგორც პროგრამის მიზნები, არის არის საჯაროდ ხელმისაწვდომი, რამდენადაც ვებგვერდზე ძველი პროგრამა ატვირთული (იხ. <https://atsu.edu.ge/programs/biznesi/2021/BA/%E1%83%A1%E1%83%9D%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98%20%E1%83%9B%E1%83%94%E1%83%AA%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98.pdf> [მოპოვების თარიღი: 18.02.2021]). შესაბამისად, სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის შედეგების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის მიმართ წარმოდგენილია პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი (იხ. სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების გეგმა, ოქმი №17 ფაკულტეტის საბჭოს 2020 წლის 2 ივლისის გადაწყვეტილება). სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი ითვალისწინებს პირდაპირი და არაპირდაპირი შეფასების მექანიზმებს, მათ შორის, გაწერილია სწავლის შედეგების შეფასების ახლად შექმნილი პირდაპირი მექანიზმი, რომელიც ითვალისწინებს პირდაპირი შეფასების მეთოდით ჩაშენებული დავალებების, სასწავლო კურსის ტესტებისა და გამოცდების შეფასებას. თუმცა, პროგრამის სწავლის სწავლის შედეგების შეფასების მეთოდებსა და პროცედურებში, პირდაპირი შეფასების ის მექანიზმები, რაც დებულების დონეზე სწორად არის გაწერილი, არ არის გამოყენებული. კერძოდ, ა) არ არის განსაზღვრული სწორად რომელი სასწავლო კურსი არის განმამტკიცებელი, ბ) განმამტკიცებელ სასწავლო კურსებში ჩაშენებული დავალებების მიმართება არ არის დადგენილი პროგრამის სწავლის შედეგებთან, რომელთა ურთიერთმიმართების საფუძველზე უნდა გნხორციელდეს პროგრამის სწავლის შედეგების პირდაპირი შეფასება, გ) ასევე, ბუნდოვანია, კურსკულის რუკის ანალიზის მიხედვით, პირველ ხუთ სწავლის შედეგზე რატომ არ გადის არც ერთი განმამტკიცებელი სასწავლო კურსი.

აღნიშნული სამი კომპონენტის სამართლის პროგრამასთან უშუალო მიმართების არარსებობის პირობებში, პროგრამის სწავლის შედეგების შესაფასებლად საჭირო სამიზნე ნიშნულების განსაზღვრა და სამიზნე ნიშნულებისთვის აუცილებელი მონაცემების მოპოვება ვერ განხორციელდება თანმიმდევრულად და გამჭვირვალედ, რაც გაართულებს პროგრამის სწავლის შედეგების პირდაპირ შეფასებას. სწავლის შედეგების შეფასებას ართულებს კურიკულუმის რუკის არასრული სახით შედგენაც. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი, რომელიც მექანიზმის დონეზე სწორად არის გაწერილი, ასევე, სწორად იქნეს გამოყენებული პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების გეგმის შედგენაში, სამიზნე ნიშნულების დადგენასა და მონაცემთა შეგროვება-შეფასების პროცესში. ასევე, რეკომენდირებულია, კურიკულუმის რუკაზე სწორად და სრულყოფილად განისაზღვროს ის სასწავლო კურსები, რომელიც გადის პროგრამის სწავლის შედეგებზე და ის დონეც, თუ რომელი რა დონით

ავითარებს ამა თუ იმ სწავლის შედეგს.

აღნიშნული რეკომენდაციების გათვალისწინების შემდგომ, რეკომენდირებულია, გადაიხედოს სამიზნე ნიშნულები და თითოეული სწავლის შედეგისათვის ხელახლა დადგინდეს სწავლის შედეგების შეფასების პერიოდულობა, განხორციელდეს მონიტორინგი და მიღებული შედეგების სამიზნე ნიშნულებთან დადარება.

უსდ-ში მოქმედებს და გამოიყენება პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების არაპირდაპირი მექანიზმები, რაც გამოიხატება სტუდენტების, აკადემიური პერსონალისა და კურსდამთავრებულთა გამოკითხვის ფორმებსა და შედეგებში. უნდა აღინიშნოს, რომ უსდ-ს წარმოდგენილი აქვს აკადემიური მოსწრების კვლევის შედეგები, რომელიც შესრულებულია 2015-2018 წლის დიაპაზონში. სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაშიც განხორციელდეს.

პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მეთოდებს, მეტწილად იცნობს აკადემიური და მოწვეული პერსონალი, თუმცა, სასურველია, მათი ხელახალი ინფორმირება მას შემდეგ, რაც ხსენებული მექანიზმები გადაისინჯება.

ინტერვიუს შედეგად დადგინდა, რომ პროგრამის სწავლის შედეგების არაპირდირი შეფასების შედეგები გამოიყენება პროგრამის გასაუმჯობესებლად.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები:

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგები;
- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის მიზნები;
- კურსდამთავრებულთა უმაღლესი განათლების შემდეგ საფეხურზე სწავლის გაგრძელების მაჩვენებელი;
- თვითშეფასების ანგარიში;
- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების გეგმა, ოქმი №17 ფაკულტეტის საბჭოს 2020 წლის 2 ივლისის გადაწყვეტილება;
- კურიკულუმის რუკა;
- სამიზნე ნიშნულები;
- ვებგვერდი [<https://atsu.edu.ge/>].
- ინტერვიუს შედეგები.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების რუკა გადაიხედოს;
- რეკომენდირებულია, თვითშეფასების ანგარიშის ყველა სავალდებულო პროგრამის რაოდენობრივი მაჩვენებელი სრულფასოვნად იქნეს შევსებული;
- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს;

- რეკომენდირებულია, პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მექანიზმი, რომელიც მექანიზმის დონეზე სწორად არის გაწერილი, ასევე, სწორად იქნეს გამოყენებული პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების გეგმის შედგენაში, სამიზნე ნიშნულების დადგენასა და მონაცემთა შეგროვება-შეფასების პროცესში.   - რეკომენდირებულია, კურსკულიმის რუკაზე სწორად და სრულყოფილად განისაზღვროს ის სასწავლო კურსები, რომელიც გადის პროგრამის სწავლის შედეგებზე და ის დონეც, თუ რომელი რა დონით ავითარებს ამა თუ იმ სწავლის შედეგს;   - რეკომენდირებულია, გადაიხედოს სამიზნე ნიშნულები და თითოეული სწავლის შედეგისათვის ხელახლა დადგინდეს სწავლის შედეგების შეფასების პერიოდულობა, განხორციელდეს მონიტორინგი და მიღებული შედეგების სამიზნე ნიშნულებთან დადრება.
რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის: - პროგრამის შედეგების მიღწევადობისა და შეფასების პროცესის გამარტივების მიზნით, სასურველია, პროგრამის სწავლის შედეგები მცირედად შემცირდეს;   - სასურველია, უსდ-მ უზრუნველყოს ახალი პროგრამის შედეგების ვებგვერდზე ხელმისაწვდომობა;   - სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაშიც განხორციელდებულყო;   - პროგრამის სწავლის შედეგების შეფასების მეთოდებს, მეტწილად იცნობს აკადემიური და მოწვეული პერსონალი, თუმცა, სასურველია, მათი ხელახალი ინფორმირება მას შემდეგ, რაც ხსენებული მექანიზმები გადაისინჯება.
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   ○ პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   ○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)   ○
შეფასება   ○ გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☒ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან

☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტი	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან
საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა		✓		

2. სწავლების მეთოდოლოგია და ორგანიზება, პროგრამის ათვისების შეფასების ადეკვატურობა

პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები, პროგრამის სტრუქტურა, შინაარსი, სწავლება-სწავლის მეთოდები და სტუდენტთა შეფასება უზრუნველყოფს დასახული მიზნებისა და მოსალოდნელი სწავლის შედეგების მიღწევას.

2.1 პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები

უსდ-ს განსაზღვრული აქვს პირთა პროგრამაზე დაშვების შესაბამისი, გამჭვირვალე, სამართლიანი, საჯარო და ხელმისაწვდომი წინაპირობები და პროცედურები.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

უსდ-ს განსაზღვრული აქვს პირთა სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე დაშვების შესაბამისი, გამჭვირვალე, სამართლიანი, საჯარო და ხელმისაწვდომი წინაპირობები და პროცედურები.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის დაშვების წინაპირობების განსაზღვრისას გათვალისწინებულია საბაკალავრო საფეხურისათვის კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნები და პროგრამის სპეციფიკა.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლის უფლება აქვს სრული

ზოგადი განათლების მქონე პირს ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგების საფუძველზე.

ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე ჩასაბარებელი საგნები, მათი კოეფიციენტები, მინიმალური ზღვარი და პრიორიტეტები, ასახულია აბიტურიენტის ცნობარში, რომელიც განთავსებულია უნივერსიტეტის ვებგვერდზე.

აბიტურიენტთა ადმინისტრაციული რეგისტრაციის ვადები და მათ მიერ წარსადგენი დოკუმენტების ნუსხა განსაზღვრულია „აბიტურიენტთათვის ადმინისტრაციული რეგისტრაციის ვადების განსაზღვრისა და მათ მიერ წარმოსადგენის საბუთების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“ უნივერსიტეტის რექტორის 2017 წლის 31 აგვისტოს №01-04/50 ბრძანებით, რომელიც განთავსებულია უნივერსიტეტის ვებგვერდზე.

ერთიანი ეროვნული გამოცდების გარეშე, სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე სტუდენტთა მიღება/ჩარიცხვა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე გარე და შიდა მობილობა ხორციელდება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დადგენილ ვადებში, სავალდებულო პროცედურებისა და უნივერსიტეტის მიერ დადგენილი წესების დაცვით.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე გარე და შიდა მობილობის საკითხები, მათ შორის მობილობის დროს წარსადგენი დოკუმენტების ნუსხა, რეგულირდება „აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მობილობის განხორციელებისა და სწავლის პერიოდში მიღებული განათლების აღიარების წესი“-თ, რომელიც დამტკიცებულია აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს 2015 წლის 12 თებერვლის №47 (14/15) დადგენილებით. აღნიშნული დოკუმენტი განთავსებულია უნივერსიტეტის ვებგვერდზე.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე ჩარიცხვა ან გადმოყვანის წესით ჩარიცხვა უცხო ქვეყნის აღიარებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებიდან ხორციელდება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს გადაწყვეტილების საფუძველზე.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები ითვალისწინებს პროგრამის სპეციფიკას, უზრუნველყოფს პროგრამის დასაძლევად აუცილებელი ცოდნის, უნარებისა და კომპეტენციის მქონე პირთა (სრული ზოგადი განათლების მქონე პირი) პროგრამაზე სასწავლებლად ჩართვას.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები ლოგიკურად არის დაკავშირებული პროგრამის შინაარსთან, სწავლის შედეგებთან და მისანიჭებელ კვალიფიკაციასთან. დაშვების წინაპირობები და პროცედურები

შესაბამისობაშია მოქმედ კანონმდებლობასთან.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები მითითებულია საგანმანათლებლო პროგრამების კატალოგში, რომელიც საჯარო და ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისათვის. იგი განთავსებულია უნივერსიტეტის ვებგვერდზე. ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს აქვს შესაძლებლობა გაეცნოს როგორც პროგრამაზე დაშვების წინაპირობებს, ასევე მის შინაარსობრივ მხარეს.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა;
- პროგრამაზე დაშვების წინაპირობები;
- აბიტურიენტის ცნობარი <https://atsu.edu.ge/index.php/for-applicants-geo>;
- „აბიტურიენტათვის ადმინისტრაციული რეგისტრაციის ვადების განსაზღვრისა და მათ მიერ წარმოსადგენის საბუთების ნუსხის დამტკიცების შესახებ“ უნივერსიტეტის რექტორის 2017 წლის 31 აგვისტოს №01-04/50 ბრძანება.
<https://atsu.edu.ge/index.php/universitetis-rektori/orders/2017/01-04-50>
- აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს 2015 წლის 12 თებერვლის №47 (14/15) დადგენილებით დამტკიცებული „აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მობილობის განხორციელებისა და სწავლის პერიოდში მიღებული განათლების აღიარების წესი“; <https://atsu.edu.ge/index.php/shida-uzrunvelyofa-info/mobility>
- აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი საგანმანათლებლო პროგრამების კატალოგი <https://atsu.edu.ge/index.php/catalogs>
- ინტერვიუს შედეგები აკადემიურ, მოწვეულ პერსონალთან, პროგრამის ხელმძღვანელთან, სტუდენტებთან და კურსდამთავრებულებთან.

რეკომენდაციები:

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
-

შეფასება

ო გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☒ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

2.2 საგანმანათლებლო პროგრამის სტრუქტურა და შინაარსი

პროგრამა შედგენილია უსდ-ში მოქმედი საგანმანათლებლო პროგრამების დაგეგმვის, შემუშავებისა და განვითარების მეთოდოლოგიის გამოყენებით. პროგრამის შინაარსი ითვალისწინებს პროგრამაზე დაშვების წინაპირობებსა და სწავლის შედეგებს. პროგრამის სტრუქტურა თანმიმდევრული და ლოგიკურია. შინაარსი და სტრუქტურა უზრუნველყოფს პროგრამის სწავლის შედეგების მიღწევას. მისანიჭებელი კვალიფიკაცია შესაბამისობაშია პროგრამის შინაარსთან და სწავლის შედეგებთან.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა შემუშავებულია სსიპ აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს 2018 წლის 9 თებერვლის № 49 (17/18) დადგენილებით დამტკიცებული „საგანმანათლებლო პროგრამების ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკის - EP-QA“ შესაბამისად, რომელიც არეგულირებს საგანმანათლებლო პროგრამის ინიცირების, დაგეგმვისა და დამტკიცების პროცედურას.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის შინაარსი ითვალისწინებს საგანმანათლებლო პროგრამის მოცულობას ECTS კრედიტებში, პროგრამაზე დაშვების წინაპირობებს, პროგრამის მიზანს, პროგრამის სწავლის შედეგებს, სწავლება-სწავლის მეთოდებსა და აქტივობებს, პროგრამის სტრუქტურას, სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემასა და კომპონენტებს, დასაქმების სფეროებს, საგანმანათლებლო პროგრამის განმახორციელებელ ადამიანურ რესურსებს, საგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელებისათვის აუცილებელ მატერიალურ რესურსებს, სასწავლო გეგმას. პროგრამას თან ერთვის კურიკულუმის რუკა და კურიკულუმის რუკის ანალიზი, პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების რუკა.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა აგებულია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და ევროპული კრედიტების ტრანსფერის სისტემის შესაბამისად. საგანმანათლებლო პროგრამა ემყარება სტუდენტის აკადემიურ დატვირთვას, რომელიც საჭიროა პროგრამით დასახული მიზნების მისაღწევად.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა მოიცავს 240 კრედიტს, წელიწადში – 60 კრედიტს, სემესტრში – 30 კრედიტს. შესაბამისად, სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ხანგრძლივობა 4 აკადემიური წელი ანუ 8 სემესტრია.

პროგრამის ფარგლებში სტუდენტის დატვირთვა ითვალისწინებს საკონტაქტო და დამოუკიდებელ საათებს. საკონტაქტო საათები მოიცავს სალექციო, პრაქტიკული მუშაობის, შუალედური და დასკვნითი გამოცდების საათებს.

პროგრამაში შემავალი კომპონენტების ფარგლებში შეთავაზებული სასწავლო კურსების მოცულობა წარმოდგენილია ევროპული კრედიტების ტრანსფერის სისტემის (ECTS) შესაბამისად, რომლის მიხედვით 1 კრედიტი 25 საათის ტოლია. სასწავლო კურსისთვის გათვალისწინებული კრედიტების მოცულობა კურსის ფარგლებში დაგეგმილი თემების, შესასრულებელი თეორიული, თუ პრაქტიკული დავალებების ადეკვატურია. სასწავლო კურსის შინაარსის სპეციფიკა გათვალისწინებულია ასევე საკონტაქტო და არასაკონტაქტო საათების განსაზღვრისას.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა შედგება თავისუფალი სავალდებულო კომპონენტისაგან (24 კრედიტი), ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსებისაგან (159 კრედიტი), ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსებისაგან (127 კრედიტი), თავისუფალი არჩევითი კომპონენტისაგან (22 კრედიტი).

თავისუფალი სავალდებულო კომპონენტი (24 ECTS)

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის თავისუფალი სავალდებულო კომპონენტი მოიცავს ხუთ სასწავლო კურსს: აკადემიური წერა (5 ECTS), უცხო ენა - 1 (5 ECTS), უცხო ენა - 2 (5 ECTS), უცხო ენა - 3 (5 ECTS), უცხო ენა - 4 /დარგობრივი ინგლისური, გერმანული ფრანგული/ (5 ECTS).

უცხოური ენის შესწავლა სავალდებულოა 20 კრედიტის ფარგლებში 4 სასწავლო სემესტრის განმავლობაში. აღნიშნული მიმართულია უცხოური ენის შესწავლასა და უცხოურ ენაზე კომუნიკაციის უნარის განვითარებაზე, ასევე ინგლისურენოვანი წყაროების მოძიებასა და სწავლების პროცესში ფართოდ გამოყენებაზე.

ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსები (159 კრედიტი)

საგანმანათლებლო პროგრამით წარმოდგენილი ძირითადი სწავლის სფეროს სავალდებულო სასწავლო კურსები თავის თავში მოიცავენ სპეციალობის საბაზისო სასწავლო კურსებს, საჯარო სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს, კერძო სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს, სისხლის სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს, პრაქტიკული უნარების განმავითარებელ სასწავლო კურსებს, სპეციალობის სასწავლო კურსებს.

სპეციალობის საბაზისო სასწავლო კურსებს ეთმობა 10 კრედიტი. სპეციალობის საბაზისო სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- ქართული სამართლის ისტორია (5 ECTS);
- შესავალი სამართლისმცოდნეობაში (5 ECTS).

კერძო სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს ეთმობა 49 კრედიტი. კერძო სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- შესავალი სამოქალაქო სამართალში (5 ECTS);
- სანივთო სამართალი (4 ECTS);
- ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი (5 ECTS);
- სახელშეკრულებო სამართალი (6 ECTS);
- კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები (4 ECTS);
- საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი (4 ECTS);
- სამოქალაქო სამართლის პროცესი 1 (6 ECTS);
- შრომის სამართალი (4 ECTS);
- სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2 (6 ECTS);
- საკორპორაციო სამართალი (5 ECTS).

საჯარო სამართლის მიმართულების (კონსტიტუციური სამართალი, ადმინისტრაციული სამართალი, საერთაშორისო სამართალი) სასწავლო კურსებს ეთმობა 41 კრედიტი. საჯარო სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი (6 ECTS);
- ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები (4 ECTS);
- ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი (5 ECTS);
- საერთაშორისო საჯარო სამართალი (5 ECTS);
- ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი (5 ECTS);
- საზღვარგარეთის ქვეყნების კონსტიტუციური სამართალი (6 ECTS);
- კონსტიტუციური მართლმსაჯულება (5 ECTS);
- ბავშვის უფლებათა სამართალი (5 ECTS).

სისხლის სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს ეთმობა 34 კრედიტი. სისხლის სამართლის მიმართულების სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი (5 ECTS);
- სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 1 (6 ECTS);
- სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 2 (6 ECTS);
- სისხლის სამართლის პროცესი /ზოგადი ნაწილი/ (6 ECTS);
- სისხლის სამართლის პროცესი /კერძო ნაწილი/ (6 ECTS);
- არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება (5 ECTS).

პრაქტიკული უნარების განმავითარებელ სასწავლო კურსებს ეთმობა 20 კრედიტი. პრაქტიკული უნარების განმავითარებელ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика (5 ECTS);
- კაზუსის ამოხსნის მეთოდика (5 ECTS);
- საადვოკატო უნარ-ჩვევები (5 ECTS);
- სასამართლო უნარ-ჩვევები (5 ECTS).

სპეციალობის სასწავლო კურსს განეკუთვნება - იურიდიულ პროფესიათა ეთიკა (5 ECTS).

ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსები (46-54 კრედიტი).

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა სტუდენტს აძლევს შესაძლებლობას, საკუთარი სურვილისა და ინტერესების გათვალისწინებით, ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსების ხარჯზე გაიღრმავოს სავალდებულო სასწავლო კურსების ფარგლებში მიღებული ცოდნა.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაში ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსები წარმოდგენილია 127 კრედიტით, საიდანაც სტუდენტმა უნდა დააგროვოს მინიმუმ 46, ხოლო მაქსიმუმ 54 კრედიტი.

ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსები მოიცავს:

- ძირითადი სწავლის სფეროს საბაზისო სასწავლო კურსებს: საზღვარგარეთის ქვეყნების სამართლის ისტორია (4 ECTS), რომის სამართლის საფუძვლები (4 ECTS), შესავალი სამართლის ფილოსოფიაში (4 ECTS);
- საჯარო სამართლის მიმართულების (საკონსტიტუციო სამართალი, ადმინისტრაციული სამართალი, საერთაშორისო სამართალი) არჩევით სასწავლო კურსებს: საარჩევნო სამართალი (4 ECTS), ადგილობრივი თვითმმართველობის (მუნიციპალური) სამართალი (4 ECTS), გარემოს დაცვის სამართალი (4 ECTS), სამოხელეო სამართალი (4 ECTS), ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა (4 ECTS), საბაჟო სამართალი (4 ECTS), პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამართალი (4 ECTS), საპოლიციო სამართალი (4 ECTS), საგადასახადო სამართალი (4 ECTS), სააღსრულებლო სამართალი (4 ECTS), საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი (4 ECTS), საერთაშორისო სისხლის სამართალი (4 ECTS), ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი (4 ECTS).
- კერძო სამართლის მიმართულების არჩევით სასწავლო კურსებს: მოთხოვნის უზრუნველყოფის სამართალი (4 ECTS), დაზღვევის სამართალი (4 ECTS), საერთაშორისო კერძო სამართალი (4 ECTS), ხელშეკრულების შედგენის მეთოდика კერძო სამართალში (4 ECTS), გადახდისუნარიობის სამართალი (4 ECTS), საბანკო სამართალი (4 ECTS), სანოტარო სამართალი (4 ECTS), ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი (4 ECTS), მედიაცია - დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება (4 ECTS);
- სისხლის სამართლის მიმართულების არჩევით სასწავლო კურსებს: ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაცია (4 ECTS), პრობაციის სამართალი (4 ECTS), სასჯელაღსრულების სამართალი (4 ECTS), საპროკურორო სამართალი (4 ECTS),

კრიმინოლოგია (4 ECTS), კრიმინალისტიკა (4 ECTS).

თავისუფალი არჩევითი კომპონენტი (3-11 კრედიტი)

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაში თავისუფალი არჩევითი კომპონენტი წარმოდგენილია 22 კრედიტით, საიდანაც სტუდენტმა უნდა დააგროვოს მინიმუმ 3, ხოლო მაქსიმუმ 11 კრედიტი.

თავისუფალი (არჩევითი) კომპონენტი მოიცავს სასწავლო კურსებს: ინფორმაციული ტექნოლოგიები (4 ECTS), საქართველოს ისტორია (4 ECTS), ლათინური ენა (3 ECTS), ლოგიკა (3 ECTS), პოლიტოლოგია (4 ECTS), იურიდიული ფსიქოლოგია (4 ECTS).

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაში შემავალი სასწავლო კურსები უმეტესწილად თანმიმდევრულად და სტრუქტურულად არის კონსტრუირებული. პროგრამაში შემავალი სასწავლო კურსების თანმიმდევრობა და შემდგომ კომპონენტზე დაშვების წინაპირობები ძირითადად ლოგიკურია. პროგრამაში შემავალ თითოეულ სასწავლო კურსზე დაშვება ხორციელდება საგანმანათლებლო პროგრამით წინასწარ განსაზღვრული წინაპირობებით.

ამასთან, ცალკეულ შემთხვევებში სასწავლო კურსზე დაშვების წინაპირობები არ არის ერთმანეთთან ლოგიკურ კავშირში და მოითხოვს დაზუსტებას, მაგალითად:

- სავალდებულო სასწავლო კურსს „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“, რაც აშკარად არასაკმარისია ამ სასწავლო კურსის შესასწავლად. აღნიშნულ სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განისაზღვროს სასწავლო კურსი „სამოქალაქო სამართლის პროცესი - 1“;
- სავალდებულო სასწავლო კურსს „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდიკა“. სასწავლო კურსს, თემატიკიდან გამომდინარე, დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“.
- სავალდებულო სასწავლო კურსს „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდიკა“. სასწავლო კურსს, თემატიკიდან გამომდინარე, დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“.
- არჩევით სასწავლო კურსს „მოთხოვნის უზრუნველყოფის სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი“. სასწავლო კურსს, თემატიკიდან გამომდინარე, დაშვების წინაპირობად უნდა განისაზღვროს სასწავლო კურსი „სახელშეკრულებო სამართალი“;
- არჩევით სასწავლო კურსს „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდიკა“-ს დაშვების

წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები „სახელმწიფო სამართალი“ და „შრომის სამართალი“. სასწავლო კურსს, თემატიკიდან გამომდინარე, დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“;

- არჩევით სასწავლო კურსს „სამოხელეო სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“. აღნიშნულ სასწავლო კურსს, თემატიკიდან გამომდინარე, დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“.

უნდა აღინიშნოს, რომ საგანმანათლებლო პროგრამა VII და VIII სემესტრის სტუდენტებს აძლევს საშუალებას იურიდიულ კლინიკაში საქმიანობით დამატებით მოიპოვონ 10 კრედიტი. იურიდიული კლინიკის მიზანია კლინიკის წევრი სტუდენტებისათვის პრაქტიკული უნარ-ჩვევების სწავლება და გამომუშავება, ასევე კლინიკის საქმიანობის ფარგლებში ქუთაისის ადგილობრივი მოსახლეობისათვის უფასო იურიდიული დახმარების გაწევა. იურიდიულ კლინიკაში სტუდენტები დაიშვებიან ტესტირებისა და გასაუბრების საფუძველზე.

როგორც პროგრამის შინაარსიდან ირკვევა იურიდიული კლინიკა გატანილია 240 კრედიტს ფარგლებს გარეთ. რეკომენდებულია, იურიდიული კლინიკა შეტანილი იქნეს პროგრამის 240 კრედიტის ფარგლებში, ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსების ბლოკში.

ზემოაღნიშნულის მიუხედავად, მთლიანობაში საგანმანათლებლო პროგრამის შინაარსი და სტრუქტურა უზრუნველყოფს პროგრამის სწავლის შედეგების მიღწევას. პროგრამის შინაარსის პროგრამის სწავლის შედეგებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფის მიზნით, პროგრამას თან ახლავს კურიკულუმის რუკა, რომელშიც დეტალურადაა აღწერილი, რომელი კურსი სწავლის რომელ შედეგზე გადის. სწავლის შედეგების რუკით ნათლად ჩანს, რომ პროგრამის შინაარსით სწავლის ყველა შედეგი დაფარული.

პროგრამის შინაარსი, მოცულობა და კომპლექსურობა მთლიანობაში შეესაბამება სწავლების საფეხურს. მისანიჭებელი კვალიფიკაცია (სამართლის ბაკალავრი) შესაბამისობაშია პროგრამის შინაარსთან და სწავლის შედეგებთან.

ინტერვიუს შედეგებით დადგინდა, რომ სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის განვითარებაში მონაწილეობდა ყველა დაინტერესებული მხარე: აკადემიური, მოწვეული და ადმინისტრაციული პერსონალი, სტუდენტები, კურსდამთავრებულები, დამსაქმებლები, რაც ასევე დასტურდება შესაბამისი კითხვარებით, ოქმებით, მიმოწერით და სხვა დოკუმენტებით.

უსდ უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო პროგრამის შესახებ ინფორმაციის საჯაროობასა და ხელმისაწვდომობას. პროგრამის შესახებ ყველა ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ნებისმიერი დაინტერესებული მხარისთვის. ამისათვის გამოყენებულია უნივერსიტეტის

ვებგვერდი. ინტერვიუს შედეგებით დადგინდა, რომ ინფორმაციის გასავრცელებლად ასევე ყოველწლიურად ეწყობა სხვადასხვა საინფორმაციო თუ საორიენტაციო შეხვედრები, როგორც აბიტურიენტებთან, ასევე ახლადჩარიცხულ სტუდენტებთან.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სსიპ აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს 2018 წლის 9 თებერვლის № 49 (17/18) დადგენილებით დამტკიცებული „საგანმანათლებლო პროგრამების ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკა - EP-QA“;
<https://atsu.edu.ge/index.php/shida-uzrunvelyofa-info/quality-regulations>
- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა;
- სასწავლო კურსის სილაბუსები;
- კურიკულუმის რუკა;
- იურიდიული კლინიკის დებულება;
- პროგრამის შემუშავებაში ჩართული დაინტერესებული პირების მონაწილეობის მტკიცებულებები (შესაბამისი ოქმები, ფოტოკოლაჟი, მიმოწერა და სხვა დოკუმენტები);
- უსდ-ის ვებგვერდი <https://atsu.edu.ge/index.php>;
- ინტერვიუს შედეგები აკადემიურ, მოწვეულ პერსონალთან, პროგრამის ხელმძღვანელთან, სტუდენტებთან, კურსდამთავრებულებთან, დამსაქმებლებთან.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია სასწავლო კურსების შინაარსიდან და თემატიკიდან გამომდინარე, დაზუსტდეს ცალკეული სასწავლო კურსების დაშვების წინაპირობები, კერძოდ:
  - ა. სავალდებულო სასწავლო კურსს „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“. აღნიშნულ სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სამოქალაქო სამართლის პროცესი - 1“;
  - ბ. სავალდებულო სასწავლო კურსს „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდისა“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“.
  - გ. სავალდებულო სასწავლო კურსს „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები: „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდისა“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“.
  - დ. არჩევით სასწავლო კურსს „მოთხოვნის უზრუნველყოფის სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „სახელშეკრულებო სამართალი“;
  - ე. არჩევით სასწავლო კურსს „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდისა“ დაშვების

წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსები „სახელმწიფო სამართალი“ და „შრომის სამართალი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად ასევე უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“;   ვ.არჩევით სასწავლო კურსს „სამოხელეო სამართალი“ დაშვების წინაპირობად განსაზღვრული აქვს სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“. სასწავლო კურსს დაშვების წინაპირობად უნდა განესაზღვროს სასწავლო კურსი „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“.   რეკომენდებულია, იურიდიული კლინიკა შეტანილი იქნეს პროგრამის 240 კრედიტის ფარგლებში, ძირითადი სწავლის სფეროს არჩევითი სასწავლო კურსების ბლოკში.
რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის   არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   ○ პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   ○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)   ○
შეფასება   ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☒ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

2.3. სასწავლო კურსი

- ძირითადი სფეროს თითოეული სასწავლო კურსის სწავლის შედეგები შეესაბამება პროგრამის სწავლის შედეგებს, ხოლო ყოველი სასწავლო კურსის/საგნის/მოდულის/კონცენტრაციის შინაარსი და კრედიტების რაოდენობა შეესაბამება ამ კურსის სწავლის შედეგებს;
- სილაბუსში მითითებული სასწავლო მასალა დაფუძნებულია სწავლის სფეროს აქტუალურ მიღწევებზე და უზრუნველყოფს პროგრამის სწავლის შედეგების მიღწევას.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაში მნიშვნელოვან ნაწილს სასწავლო კურსები წარმოადგენენ.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში შეთავაზებული თითოეული სასწავლო კურსის სწავლის შედეგების ერთობლიობა უზრუნველყოფს პროგრამის სწავლის შედეგების მიღწევას. ამასთან, თითოეული სასწავლო კურსის შინაარსი და კრედიტების რაოდენობა შეესაბამება ამ სასწავლო კურსის სწავლის შედეგებს.

საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგებზე დაყრდნობით იდენტიფიცირებულია ის სასწავლო კურსები, რომელთა სწავლის შედეგების ერთობლიობა ფარავს პროგრამის სწავლის შედეგებს.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში შეთავაზებული სასწავლო კურსების ერთობლიობა მიმართულია იმ ცოდნის, უნარებისა და ღირებულებების შეძენა/განვითარებისკენ, რომლებიც სამართლის დარგობრივი მახასიათებლით სტუდენტს მოეთხოვება ბაკალავრიატის საფეხურზე სწავლის დასრულებისას.

სასწავლო კურსის პროგრამის სწავლის შედეგებთან შესაბამისობის დასადგენად გამოყენებულია სწავლის შედეგების რუკა, რომელშიც დეტალურადაა აღწერილი პროგრამის რომელი სწავლის შედეგი მიიღწევა ამა თუ იმ კურსით.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში შეთავაზებული თითოეული სასწავლო კურსის სწავლის შედეგები შეესაბამება ეროვნული საკვალიფიკაციო ჩარჩოს ბაკალავრიატის საფეხურის კვალიფიკაციათა აღმწერს, ასევე სამართლის დარგობრივი მახასიათებლით განსაზღვრულ კომპეტენციებს.

საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული თითოეული სასწავლო კურსის მოცულობა განსაზღვრულია კრედიტებში, რომელიც ასახავს სტუდენტის მიერ სასწავლო კურსის ასათვისებლად შესასრულებელი სამუშაოს მოცულობას, გამოხატულს დროის ერთეულში.

საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში შეთავაზებული თითოეული სავალდებულო და არჩევითი სასწავლო კურსისათვის გამოყოფილი კრედიტების რაოდენობა ითვალისწინებს როგორც საკონტაქტო, ასევე არასაკონტაქტო საათებს. სასწავლო კურსის საკონტაქტო და არასაკონტაქტო საათების მოცულობა ითვალისწინებს კურსის ფარგლებში შესასრულებელი დავალებების მოცულობასა და სირთულეს.

სასწავლო კურსის ფარგლებში გამოყენებული სხვადასხვა სწავლა-სწავლების მეთოდები (ლექცია, პრაქტიკული, სემინარი და სხვა) შეესაბამება ამ კურსის შინაარსსა და სწავლის შედეგებს.

უნდა აღინიშნოს, რომ თითოეული სასწავლო კურსით განსაზღვრული ყველა სწავლის შედეგი გაზომვადია, რაც გულისხმობს იმას, რომ ყველა სწავლის შედეგი ფასდება. სასწავლო კურსით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევის შეფასების უზრუნველსაყოფად კურსის სილაბუსში განსაზღვრულია სტუდენტთა ცოდნის შეფასების შესაბამისი კომპონენტები და კრიტერიუმები, რომლებიც დეტალურადაა აღწერილი შეფასების რუბრიკაში. სასწავლო კურსის სილაბუსები შედგენილია უნივერსიტეტში არსებული ზოგადი ინსტრუქციებისა და რეგულაციების შესაბამისად.

უნდა აღინიშნოს, რომ პროგრამის ფარგლებში სტუდენტებს უცხოურ ენაზე არა აქვთ შეთავაზებული არცერთი სასწავლო კურსი. ამასთან, სასწავლო კურსებშიც თითქმის არ გამოიყენება უცხოენოვანი ლიტერატურა. საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტთა ინტერნაციონალიზმის ხელშეწყობის მიზნით, სასურველია 5-8 სასწავლო სემესტრების ფარგლებში სტუდენტებს უცხოურ ენაზე შეთავაზოთ არჩევითი სასწავლო კურსები, ხოლო ძირითადი და არჩევითი სასწავლო კურსების სასწავლო რესურსებში მეტი ყურადღება დაეთმოს უცხოენოვანი ლიტერატურით სწავლებას.

სტუდენტთა პრაქტიკული უნარების განვითარების მიზნით, საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში სტუდენტს შეთავაზებული აქვს ოთხი სავალდებულო სასწავლო კურსი „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“, „კაზუსის ამოხსნის მეთოდика“, „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ და „სასამართლო უნარ-ჩვევები“.

უნდა აღინიშნოს, რომ სასწავლო კურსი „კაზუსის ამოხსნის მეთოდика“, მოიცავს კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას სამოქალაქო სამართალში, კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას სისხლის სამართალში და კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას ადმინისტრაციულ სამართალში, რაც მეთოდურად არაფრით არ არის გამართლებული.

რეკომენდირებულია, სასწავლო კურსი „კაზუსის ამოხსნის მეთოდика“ დაიყოს 3 დამოუკიდებელ სასწავლო კურსად „კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას სამოქალაქო სამართალში“, „კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას სისხლის სამართალში“ და „კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას საჯარო სამართალში“ და სტუდენტებს შეეთავაზოთ არჩევითი სასწავლო კურსების ფარგლებში. ამასთან, სასწავლო კურსმა „კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკას საჯარო სამართალში“ უნდა მოიცვას, როგორც კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკა ადმინისტრაციულ სამართალში, ასევე საკონსტიტუციო სამართალში.

სასწავლო კურსი „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“ თემატურად მოიცავს მხოლოდ სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდიკის სწავლებას. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“. ამასთან, სასწავლო კურსი „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ თემატურად მოიცავს მხოლოდ სასამართლო უნარ-ჩვევების გამომუშავებას სისხლის სამართლის საქმის სასამართლოში განხილვასთან მიმართებაში. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სასამართლო უნარ-ჩვევები სისხლის სამართალში“.

არჩევითი სასწავლო კურსი „ინფორმაციული ტექნოლოგიები (IT)“ სასურველია სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებს უვითარებდეს ასევე ელექტრონული საბიბლიოთეკო სისტემების, სხვა მონაცემთა ბაზების, ძირითადი სამართლებრივი საინფორმაციო სისტემების მეშვეობით საჭირო ინფორმაციის, მათ შორის, ეროვნული და საერთაშორისო სამართლის წყაროების, საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, სამეცნიერო სიახლეების მოძიების უნარს.

სასწავლო კურსის სილაბუსში მითითებულია სავალდებულო და დამატებითი სასწავლო მასალა: ნორმატიული აქტები, სასამართლო გადაწყვეტილებები, სახელმძღვანელოები, მონოგრაფიები, სტატიები, ავთენტური წყაროები, სამეცნიერო პერიოდული გამოცემები, ელექტრონულ რესურსები და სხვ. სილაბუსებში მითითებული სავალდებულო ლიტერატურა და სხვა სასწავლო მასალა ეფუძნება სამართლის სფეროს აქტუალურ მიღწევებს, სამართლის დარგობრივ მახასიათებელს, რაც უზრუნველყოფს პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მიღწევას.

ამასთან, როგორც სასწავლო კურსების სილაბუსებში მითითებული სავალდებულო სასწავლო რესურსების ანალიზმა ცხადყო, სასურველია ცალკეული სასწავლო კურსები განახლდეს ან/და შეივსოს თანამედროვე ან/და უახლესი სასწავლო რესურსებით. ასეთ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:

- სასწავლო კურსი „სანივთო სამართალი“ (თ. ზარანდია, სანივთო სამართალი, თბ., 2019);
- სასწავლო კურსი „კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები“ (მ. ბიჭია, კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2018).
- სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“ (რ. შენგელია, ე. შენგელია, საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართალი. თბ. 2019).
- სასწავლო კურსი „შრომის სამართალი“ (დ. ძამუკაშვილი, შრომის სამართალი, მე-5 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2019; პ. ბელთაძე, რ. ლიპარტელიანი, შრომის კოდექსის კომენტარები, თბ., 2018. ზ. შველიძე, შრომით დავებზე საქართველოს სასამართლო პრაქტიკა (გადაწყვეტილებათა კრებული), თბ., 2020).
- სასწავლო კურსი „საკორპორაციო სამართალი“ (ქ. ქოქრაშვილი, სამეწარმეო სამართალი, თბ. 2019).
- სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“ (ა. დემეტრაშვილი, გ. გოგიაშვილი, კონსტიტუციური სამართალი, მე-2 გადამუშავებული და განახლებული გამოცემა, თბ., 2020; საქართველოს საკონსტიტუციო სამართალი, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, ვ. გონაშვილი, გ. თევდორაშვილი, გ. კახიანი, ი. კახიძე, გ. კვერენჩილაძე, ნ. ჭილაძე, თბ., 2020).
- სასწავლო კურსი „ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები“ (კ. კუბლაშვილი, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, მეხუთე გამოცემა, თბ., 2020; ვ. გონაშვილი, ლ. დარბაიძე, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები (საქართველოს კანონმდებლობა და სასამართლო პრაქტიკა), თბ., 2019).
- სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“ (სისხლის სამართალი:

ზოგადი ნაწილი, სახელმძღვანელო, მე-4 გამოცემა, ავტორთა ჯგუფი ; რედ.: გურამ ნაჭყებია, ნონა თოდუა, თბ., „მერიდიანი“, 2019);

- სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 1“ (სისხლის სამართლის სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მე-7 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2019; სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი II, მე-6 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2020; თ. გეგელია, ი. კელენჯერიძე, ბ. ჯიშკარიანი, სქესობრივი დანაშაულები, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“ თბ., 2020; ი. დვალაძე, ლ. ხარანაული, გ. თუმანიშვილი, კ. წიქარიშვილი, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, თბ., 2019).
- სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 2“ (თ. გეგელია, გ. დავითური, გ. იმნაძე, გ. მახარაძე, ბ. ჯიშკარიანი, ნარკოტიკული დანაშაული, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2020);
- სასწავლო კურსი „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდთა კერძო სამართალში“ (მ. ბიჭია, ხელშეკრულების ფორმები კერძო სამართალში, თბ., 2019).

აღსანიშნავია, რომ სასწავლო კურსების შეფასების მიზნით უნივერსიტეტში ტარდება სტუდენტთა გამოკითხვები, რაც მიზნად ისახავს სწავლა-სწავლების პროცესში გასაუმჯობესებელი მხარეების იდენტიფიცირებას.

საგანმანათლებლო პროგრამაში შემავალი თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსში მითითებულია სასწავლო კურსის დასახელება, სილაბუსის ავტორი/ავტორები, სასწავლო კურსის სტატუსი, სწავლების ენა, კრედიტების რაოდენობა - საათების განაწილება სტუდენტის დატვირთვის შესაბამისად, სასწავლო კურსის მიზანი, სასწავლო კურსზე დაშვების წინაპირობები, სასწავლო კურსის ფორმატი, სასწავლო კურსის სწავლის შედეგები, სწავლება-სწავლის მეთოდები და აქტივობები, სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემა და კრიტერიუმები, ძირითადი - სავალდებულო ლიტერატურა, დამატებითი (დამხმარე) ლიტერატურა და ინფორმაციის სხვა წყაროები, ასევე კურსის შინაარსი ყოველკვირეული თემატიკის გათვალისწინებით. საგანმანათლებლო პროგრამაში შემავალი თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსი უსდ-ის ელექტრონული სწავლების პორტალის საშუალებით ხელმისაწვდომია სტუდენტებისათვის.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა;
- სასწავლო კურსის სილაბუსები, რომლებიც ითვალისწინებენ სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემას;
- კურიკულუმის რუკა;
- უსდ-ის ელექტრონული სწავლების პორტალი <http://moodle.atsu.edu.ge/login/index.php>;
- სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგები;
- ინტერვიუს შედეგები პროგრამის ხელმძღვანელთან, აკადემიურ, მოწვეულ პერსონალთან, სტუდენტებთან და კურსდამთავრებულებთან.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია, სასწავლო კურსი „კაზუსის ამოხსნის მეთოდика“ დაიყოს 3 დამოუკიდებელ სასწავლო კურსად „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს სამოქალაქო სამართალში“, „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს სისხლის სამართალში“ და „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს საჯარო სამართალში“ და სტუდენტებს შეეთავაზოთ თუნდაც არჩევითი სასწავლო კურსების ფარგლებში. ამასთან, სასწავლო კურსმა „კაზუსის ამოხსნის მეთოდикаს საჯარო სამართალში“ უნდა მოიცვას, როგორც კაზუსის ამოხსნის მეთოდика ადმინისტრაციულ სამართალში, ასევე საკონსტიტუციო სამართალში.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

- საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტთა ინტერნაციონალიზმის ხელშეწყობის მიზნით, სასურველია 5-8 სასწავლო სემესტრების ფარგლებში სტუდენტებს უცხოურ ენაზე შეთავაზოთ არჩევითი სასწავლო კურსები, ხოლო ძირითადი და არჩევითი სასწავლო კურსების სასწავლო რესურსებში მეტი ყურადღება დაეთმოს უცხოენოვანი ლიტერატურით სწავლებას.
- სასწავლო კურსი „საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“ ორიენტირებულია მხოლოდ სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდის სწავლებაზე. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდика“. ამასთან, სასწავლო კურსი „სასამართლო უნარ-ჩვევები“ თემატურად მოიცავს მხოლოდ სასამართლო უნარ-ჩვევების გამომუშავებას სისხლის სამართლის საქმის სასამართლოში განხილვასთან მიმართებაში. შესაბამისად, სასურველია აღნიშნულ სასწავლო კურსს ეწოდოს „სასამართლო უნარ-ჩვევები სისხლის სამართალში“;
- სამართლის დარგობრივი მახასიათებლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით არჩევითი სასწავლო კურსი „ინფორმაციული ტექნოლოგიები (IT)“ სასურველია სტუდენტს უვითარებდეს ასევე ელექტრონული საბიბლიოთეკო სისტემების, სხვა მონაცემთა ბაზების, ძირითადი სამართლებრივი საინფორმაციო სისტემების მეშვეობით საჭირო ინფორმაციის, მათ შორის, ეროვნული და საერთაშორისო სამართლის წყაროების, საკანონმდებლო ცვლილებების, სასამართლო პრაქტიკის, სამეცნიერო სიახლეების მოძიების უნარს;
- როგორც სასწავლო კურსების სილაბუსებში მითითებული სავალდებულო სასწავლო რესურსების ანალიზმა ცხადყო, სასურველია ცალკეული სასწავლო კურსები განახლდეს ან/და შეივსოს თანამედროვე ან/და უახლესი სასწავლო რესურსებით. ასეთ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება:
  - ა. სასწავლო კურსი „სანივთო სამართალი“ (თ. ზარანდია, სანივთო სამართალი, თბ., 2019);
  - ბ. სასწავლო კურსი „კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები“ (მ. ბიჭია, კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2018);

გ. სასწავლო კურსი „საოჯახო და მემკვიდრეობითი სამართალი“ (რ. შენგელია, ე. შენგელია, საოჯახო და მემკვიდრეობის სამართალი. თბ. 2019);

დ. სასწავლო კურსი „შრომის სამართალი“ (დ. დამუკაშვილი, შრომის სამართალი, მე-5 გადამუშავებული გამოცემა, თბ., 2019; პ. ბელთაძე, რ. ლიპარტელიანი, შრომის კოდექსის კომენტარები, თბ., 2018. ზ. შველიძე, შრომით დავებზე საქართველოს სასამართლო პრაქტიკა (გადაწყვეტილებათა კრებული), თბ., 2020);

ე. სასწავლო კურსი „საკორპორაციო სამართალი“ (ქ. ქოქრაშვილი, სამეწარმეო სამართალი, თბ. 2019);

ვ. სასწავლო კურსი „საქართველოს კონსტიტუციური (სახელმწიფო მოწყობის) სამართალი“ (ა. დემეტრაშვილი, გ. გოგიაშვილი, კონსტიტუციური სამართალი, მე-2 გადამუშავებული და განახლებული გამოცემა, თბ., 2020; საქართველოს საკონსტიტუციო სამართალი, მე-2 გადამუშავებული გამოცემა, ვ. გონაშვილი, გ. თევდორაშვილი, გ. კახიანი, ი. კახიძე, გ. კვერენჩილაძე, ნ. ჭილაძე, თბ., 2020);

ზ. სასწავლო კურსი „ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები“ (კ. კუბლაშვილი, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, მეხუთე გამოცემა, თბ., 2020; ვ. გონაშვილი, ლ. დარბაიძე, ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები (საქართველოს კანონმდებლობა და სასამართლო პრაქტიკა), თბ., 2019);

თ. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“ (სისხლის სამართალი: ზოგადი ნაწილი, სახელმძღვანელო, მე-4 გამოცემა, ავტორთა ჯგუფი ; რედ.: გურამ ნაჭყებია, ნონა თოდუა, თბ., „მერიდიანი“, 2019);

ი. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 1“ (სისხლის სამართლის სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მე-7 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2019; სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი II, მე-6 გამოცემა, მ. ლეკვეიშვილი, გ. მამულაშვილი, ნ. თოდუა, რედ. გ. მამულაშვილი, თბ., 2020; თ. გეგელია, ი. კელენჯერიძე, ბ. ჯიშკარიანი, სქესობრივი დანაშაულები, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“ თბ., 2020; ი. დვალაძე, ლ. ხარანაული, გ. თუმანიშვილი, კ. წიქარიშვილი, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, თბ., 2019);

კ. სასწავლო კურსი „სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი 2“ (თ. გეგელია, გ. დავითური, გ. იმნაძე, გ. მახარაძე, ბ. ჯიშკარიანი, ნარკოტიკული დანაშაული, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბ., 2020);

ლ. სასწავლო კურსი „ხელშეკრულების შედგენის მეთოდთა კერძო სამართალში“ (მ. ბიჭია, ხელშეკრულების ფორმები კერძო სამართალში, თბ., 2019).

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

○
შეფასება   o გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ✓ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

2.4 პრაქტიკული, სამეცნიერო/კვლევითი/შემოქმედებითი/საშემსრულებლო და ტრანსფერული უნარების განვითარება
პროგრამა უზრუნველყოფს, სწავლის შედეგების შესაბამისად, სტუდენტთა პრაქტიკული, სამეცნიერო/კვლევითი/შემოქმედებითი/საშემსრულებლო და ტრანსფერული უნარების განვითარებას და/ან მათ კვლევით პროექტებში ჩართვას.
სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი   სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა, სწავლის შედეგების შესაბამისად, უზრუნველყოფს სტუდენტთა პრაქტიკული უნარების გამომუშავებას.   სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამაში პრაქტიკული კომპონენტი წარმოდგენილია თეორიულ კურსებში ჩაშენებული პრაქტიკისა და პრაქტიკის დამოუკიდებელი კურსების თანმიმდევრული განხორციელების სახით.   საგანმანათლებლო პროგრამაში პრაქტიკა გარკვეულწილად ჩაშენებულია თეორიულ კურსებში სტუდენტის როლურ და სიტუაციურ თამაშებში მონაწილეობის სახით. საგანმანათლებლო პროგრამით ასეთ სავალდებულო სასწავლო კურსებს განეკუთვნება: „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 1“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „სისხლის სამართლის პროცესი (ზოგადი ნაწილი)“, „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“, „ადმინისტრაციული სამართლის პროცესი“, „სახელშეკრულებო სამართალი“, „იურიდიულ პროფესიათა ეთიკა“, „შრომის სამართალი“, „კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობები“, „ვალდებულებითი სამართლის ზოგადი ნაწილი“, „სანივთო სამართალი“, „ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი“.   უნდა აღინიშნოს, რომ აღნიშნული სასწავლო კურსის სილაბუსებები ვერ იძლევა ნათელ წარმოდგენას, თუ რა სახის როლურ თამაშში მონაწილეობა (იმიტირებულ სასამართლო პროცესში, ადმინისტრაციულ წარმოებაში და ა.შ.) მოეთხოვება სტუდენტს აღნიშნული სასწავლო კურსის ფარგლებში. ამასთან, აღნიშნული სასწავლო კურსის სილაბუსები სასწავლო კურსის ფარგლებში საერთოდ არ ითვალისწინებენ სტუდენტის რაიმე სახის პრაქტიკულ აქტივობასა (მაგალითად, ხელშეკრულების შედგენა, საპროცესო

დოკუმენტების შედგენა და ა.შ.) და მის შეფასებას.

რეკომენდებულია, თეორიული ცოდნისა და გამოცდილების პრაქტიკაში მყისიერი ტრანსფერის მიზნით, უსდ-მ სრულყოფილ თეორიულ კურსებში ჩაშენებული პრაქტიკის კომპონენტი და სასწავლო კურსის სილაბუსებში მკაფიოდ გამოკვეთოს, თუ რა სახის როლურ და სიტუაციურ თამაშებში მონაწილეობა ან/და რა სახის პრაქტიკული დავალების შესრულება ევალება სტუდენტს კონკრეტული სასწავლო კურსის ფარგლებში. ამასთან, პრაქტიკა ფოკუსირებული უნდა იყოს იმ თემატიკაზე, რომელსაც ითვალისწინებს შესაბამისი სასწავლო კურსის შინაარსი, პრაქტიკის აღნიშნული მოდელი გამჭოლად უნდა გასდევდეს პროგრამას და მას ინტენსიური ხასიათი უნდა გააჩნდეს.

საგანმანათლებლო პროგრამაში პრაქტიკული კომპონენტი ასევე წარმოდგენილია სამი დამოუკიდებელი კურსის სახით („საპროცესო აქტების შედგენის მეთოდოდიკა“, „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ და „სასამართლო უნარ-ჩვევები“). პრაქტიკული კურსები სტუდენტებს შეეთავაზებათ პროგრამის დასკვნით ეტაპზე - მე-6-მე-8 სემესტრებში. აღნიშნული კურსების მიზანია თეორიულ კურსებში მიღებული ცოდნის, უნარების, გამოცდილების შეჯამება და მათი პრაქტიკულად განხორციელება. პრაქტიკის შემაჯამებელი კურსები საშუალებას აძლევს სტუდენტს დამამთავრებელ ეტაპზე მოახდინოს პროგრამაზე სწავლის სხვადასხვა ეტაპზე მიღებული თეორიული და პრაქტიკული ცოდნის, უნარების შეჯამება, ანალიზი, თვითშეფასება და რეფლექსია კერძო, საჯარო, სისხლის სამართლის მიმართულებით.

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებს სასწავლო კურსების, „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“ და „სასამართლო უნარ-ჩვევები“, ფარგლებში შესაძლებლობა აქვთ დაეუფლონ სასამართლო და საადვოკატო უნარ-ჩვევებს რეალური სასამართლო დარბაზის მსგავსად აღჭურვილ აუდიტორიაში. იმიტირებულ სასამართლო დარბაზში სტუდენტები მონაწილეობენ იმიტირებული სასამართლო პროცესები. აღნიშნული ეხმარება საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებს გამოიმუშაონ სასამართლოში საქმის წარმოების, პრეზენტაციისა და კომუნიკაციის ის უნარ-ჩვევები, რაც უნივერსიტეტის დასრულების შემდგომ მათ პრაქტიკულ საქმიანობაში გამოადგებათ.

„კრიმინალისტიკის“ არჩევითი სასწავლო კურსის ფარგლებში სისხლის სამართლის მიმართულების სტუდენტებს აქვთ შესაძლებლობა ისარგებლონ უსდ-ის სამართლის დეპარტამენტის კრიმინალისტიკის ლაბორატორიით. კრიმინალისტიკის ლაბორატორიის მეშვეობით სტუდენტები ეუფლებიან სისხლის სამართლის საქმის წარმოებისას შემთხვევის ადგილზე ოპერირების პრაქტიკულ უნარ-ჩვევებს.

უნდა აღინიშნოს, რომ საგანმანათლებლო პროგრამის პრაქტიკული კომპონენტის შესაფასებლად სასწავლო კურსის სილაბუსებით არ გამოიყენება შეფასების ადეკვატური კრიტერიუმები, რაზეც საუბარი იქნება 2.6 სტანდარტის განხილვისას.

პრაქტიკული უნარების განვითარების მიზნით, საგანმანათლებლო პროგრამა ბაკალავრიატის მე-4 კურსის სტუდენტებს, წინასწარი შერჩევის საფუძველზე, აძლევს

საშუალებას მონაწილეობა მიიღონ იურიდიული კლინიკის საქმიანობაში და საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული 240 კრედიტის ზევით დამატებით მოიპოვონ 10 კრედიტიც.

იურიდიული კლინიკა სტუდენტებს გამოუმუშავებს ადვოკატირების უნარ-ჩვევებს და პრაქტიკულ სწავლებაზეა ორიენტირებულია.

უსდ-ის სამართლის დეპარტამენტის იურიდიული კლინიკაში საქმიანობისას სტუდენტები საზოგადოების მოწყვლად ჯგუფებს, მიმართვის შემთხვევაში, უწევენ უფასო იურიდიულ კონსულტაციებს, ხოლო, საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოფენ მათ სასამართლოში წარმომადგენლობით. გარდა ამისა, იურიდიული კლინიკის სტუდენტები საზოგადოების ფართო ფენებში (ბავშვთა სახლები, სკოლები, მოხუცებულთა სახლები, შშმ ბავშვთა დღის ცენტრები და სხვა) ახდენენ სამართლის პოპულარიზაციას ლექციების, გაკვეთილების, პრეზენტაციების ჩატარების გზით.

იურიდიული კლინიკაში სტუდენტის აქტივობას აფასებენ იურიდიული კლინიკის კოორდინატორი და პრაქტიკოსი იურისტი. პროგრამის დასასრულს დადებითი შეფასების მქონე სტუდენტებზე გაიცემა შესაბამისი სერტიფიკატიც.

როგორც სააკრედიტაციოდ წარმოდგენილი დოკუმენტებით და ინტერვიუს შედეგებით დგინდება, სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტები აქტიურად მონაწილეობენ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის, საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობისა და სამართლებრივი გაძლიერების პროექტის, საქართველოს პარლამენტის, სახელმწიფო ინსპექტორის, სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლების, საქართველოს სახალხო დამცველის იმერეთის რეგიონის წარმომადგენლობის მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებებში, იმიტირებულ სასამართლო პროცესებში და სამართლის ეროვნულ ოლიმპიადებში.

სტუდენტთა პრაქტიკული უნარების განვითარებისაგან განსხვავებით საგანმანათლებლო პროგრამა ნაკლებ ყურადღებას უთმობს სტუდენტთა კვლევითი უნარების განვითარებას. საგანმანათლებლო პროგრამის არცერთი სავალდებულო კურსის ფარგლებში არ ხდება წინასწარ განსაზღვრული მითითებების შესაბამისად სტუდენტის მიერ კვლევითი ხასიათის პროექტების შემუშავება და მისი ადექვატური კრიტერიუმებით შეფასება. ამასთან, საგანმანათლებლო პროგრამა არ ითვალისწინებს არც საბაკალავრო ნაშრომის შესრულებას. სტუდენტის მიერ კვლევითი ხასიათის რეფერატის შესრულება და მისი ადექვატური კრიტერიუმებით შეფასება საგანმანათლებლო პროგრამის 62 სავალდებულო და სასწავლო კურსიდან გათვალისწინებულია მხოლოდ 5 არჩევითი სასწავლო კურსის სილაბუსით. აღნიშნულ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება: „ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართალი“, „საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი“, „სააღსრულებო სამართალი“, „გარემოს დაცვის სამართალი“ და „საბაჟო სამართალი“.

სტუდენტთა სასწავლო-კვლევითი და კომუნიკაციური უნარების განვითარების მიზნით, რეკომენდებულია, სავალდებულო სასწავლო კურსების სილაბუსებში ჩაშენდეს წინასწარ

განსაზღვრული მითითებების შესაბამისად სტუდენტის მიერ ინდივიდუალური და ჯგუფური წერითი საშინაო დავალების შესრულება და მისი პრეზენტაცია ან საბაკალავრო პროგრამას სავალდებულო კომპონენტად დაემატოს საბაკალავრო ნაშოში, თუნდაც ისეთი სასწავლო კურსების ხარჯზე, როგორიცაა საქართველოს ისტორია, ლათინური ენა, ლოგიკა, პოლიტოლოგია, იურიდიული ფსიქოლოგია და რომლებიც მონაწილეობას არ ღებულობენ პროგრამის სწავლის შედეგების ფორმირებაში.

უნდა აღინიშნოს, რომ სტუდენტთა კვლევითი და ტრანსფერული უნარების განვითარების მიზნით, უსდ-ის მიერ ყოველწლიურად ტარდება სტუდენტთა სამეცნიერო კონფერენციები. სტუდენტურ კონფერენციებზე სტუდენტები წარმოადგენენ მოხსენებებს მათი ინტერესების სფეროში შემავალი სამართლის აქტუალური საკითხების შესახებ. ბოლო 5 წლის განმავლობაში სამეცნიერო კვლევით კონფერენციებში მონაწილეობა მიღებული აქვს საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის 46 სტუდენტს, მათ შორის 2015 წელს - 10 სტუდენტს, 2016 წელს - 1 სტუდენტს, 2017 წელს - 3 სტუდენტს, 2018 წელს - 6 სტუდენტს, 2019 წელს - 21 სტუდენტს, ხოლო 2020 წელს - 5 სტუდენტს.

მიუხედავად იმისა, რომ უსდ-ში არსებობს სტუდენტთა ინფორმირების ელექტრონული სერვისები, რომელიც სტუდენტს აძლევს საშუალებას მიიღოს ინფორმაცია უნივერსიტეტში მიმდინარე პროცესებისა და სიახლეების, მათ შორის, სამეცნიერო კონფერენციების შესახებ, სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტების აქტივობის მაჩვენებელი სამეცნიერო კვლევით პროექტებში საშუალოდ სტუდენტთა საერთო რაოდენობის 8.8 პროცენტია. სასურველია უსდ-მ გააუმჯობესოს სტუდენტთა სამეცნიერო კვლევით პროექტებში მონაწილეობის წამახალისებელი მექანიზმები და უზრუნველყოს როგორც უნივერსიტეტის, ასევე სხვა სამეცნიერო ფონდების მიერ გამოცხადებული პროექტების/გრანტების თაობაზე სტუდენტთა დროული ინფორმირება.

შემოქმედებითი უნარების განვითარების მიზნით, სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებს, შეუძლიათ მიმართონ ფაკულტეტის ადმინისტრაციას გარკვეული იდეებით, მოწონების შემთხვევაში შეიმუშაონ პროექტი და სამართლის სხვა კურსების სტუდენტთა ჩართულობით განახორციელონ აღნიშნული ღონისძიება. ფაკულტეტის საბჭოს მიერ მოწონებული პროექტები ფინანსდება ფაკულტეტის ხარჯვითი ლიმიტის ფარგლებიდან.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა;
- სასწავლო კურსების სილაბუსები;
- იურიდიული კლინიკის სილაბუსები;
- იურიდიული კლინიკის დებულება;
- სამართლის საბაკალავრო სტუდენტების აქტივობების დამადასტურებელი დოკუმენტები, მათ შორის ფოტოკოლაჟები;
- ფაკულტეტის სტრატეგიული განვითარების გეგმა <https://atsu.edu.ge/index.php/business-strategic-plangeo>
- ინტერვიუს შედეგები პროგრამის ხელმძღვანელთან, აკადემიურ, მოწვეულ

პერსონალთან, სტუდენტებთან და კურსდამთავრებულებთან.
რეკომენდაციები: - რეკომენდებულია, თეორიული ცოდნისა და გამოცდილების პრაქტიკაში მყისიერი ტრანსფერის მიზნით, უსდ-მ სრულყოფილი თეორიულ კურსებში ჩაშენებული პრაქტიკის კომპონენტი და სასწავლო კურსის სილაბუსებში მკაფიოდ გამოკვეთოს, თუ რა სახის როლურ და სიტუაციურ თამაშებში მონაწილეობა ან/და რა სახის პრაქტიკული დავალების შესრულება ევალება სტუდენტს კონკრეტული სასწავლო კურსის ფარგლებში. ამასთან, პრაქტიკა ფოკუსირებული უნდა იყოს იმ თემატიკაზე, რომელსაც ითვალისწინებს შესაბამისი სასწავლო კურსის შინაარსი, პრაქტიკის აღნიშნული მოდელი გამჭოლად უნდა გასდევდეს პროგრამას და მას ინტენსიური ხასიათი უნდა გააჩნდეს;   - სტუდენტთა სასწავლო-კვლევითი და კომუნიკაციური უნარების განვითარების მიზნით, რეკომენდებულია, სავალდებულო სასწავლო კურსების სილაბუსებში ჩაშენდეს, წინასწარ განსაზღვრული მითითებების შესაბამისად სტუდენტის მიერ ინდივიდუალური და ჯგუფური წერითი საშინაო დავალების შესრულება და მისი პრეზენტაცია ან საბაკალავრო პროგრამას სავალდებულო კომპონენტად დაემატოს საბაკალავრო ნაშრომი, თუნდაც ისეთი არჩევითი სასწავლო კურსების ხარჯზე, როგორიცაა საქართველოს ისტორია, ლათინური ენა, ლოგიკა, პოლიტოლოგია, იურიდიული ფსიქოლოგია და რომლებიც მონაწილეობას არ ღებულობენ პროგრამის სწავლის შედეგების ფორმირებაში.
რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის   სასურველია უსდ-მ გააუმჯობესოს სტუდენტთა სამეცნიერო კვლევით პროექტებში მონაწილეობის წამახალისებელი მექანიზმები და უზრუნველყოს როგორც უნივერსიტეტის, ასევე სხვა სამეცნიერო ფონდების მიერ გამოცხადებული პროექტების/გრანტების თაობაზე სტუდენტთა დროული ინფორმირება.
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   - მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
შეფასება   ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან

- ☒ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

2.5 სწავლება-სწავლის მეთოდები

პროგრამა ხორციელდება სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება-სწავლის მეთოდების გამოყენებით. სწავლება-სწავლის მეთოდები შეესაბამება სწავლების საფეხურს, კურსის შინაარსს, სწავლის შედეგებს და უზრუნველყოფს მათ მიღწევას.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსი ითვალისწინებს სასწავლო კურსის მიზნის მისაღწევ გზებს (მეთოდებს), რომლებიც სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების პრინციპებს ეფუძნება და ამ უკანასკნელის ინტერესებსა და მოთხოვნილებებს ითვალისწინებს.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლების მეთოდები მთლიანობაში ორიენტირებულია არა მხოლოდ მზა ცოდნის მიღებაზე, არამედ უნარების გამომუშავებაზეც.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები, სასწავლო კურსის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ძირითადად შეესაბამება საბაკალავრო საფეხურს, სასწავლო კურსის შინაარსს, სწავლის შედეგებს და უზრუნველყოფს მათ მიღწევას, ხოლო არსებული სწავლების მეთოდების ერთობლიობა - პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მიღწევას.

სწავლება-სწავლის მეთოდების შერჩევისას გათვალისწინებულია სასწავლო კურსის მიზანი და სავარაუდო შედეგი - რა უნდა იცოდეს და რისი გაკეთება შეეძლება სტუდენტს.

შესაბამისად, სასწავლო კურსის სილაბუსებით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები მთლიანობაში ხელს უწყობს არა მხოლოდ კონკრეტული მასალის ათვისებას, არამედ ზოგადი/დარგობრივი უნარების განვითარებასაც.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სასწავლო კომპონენტის განსახორციელებლად გამოიყენება სწავლება-სწავლის ისეთი მეთოდები, როგორებიცაა:

- ლექცია;
- პრაქტიკული მუშაობა (სამუშაო ჯგუფში მუშაობა, სემინარი, სასწავლო პრაქტიკა).

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები მოიცავს მრავალფეროვან და თანამედროვე აქტივობებს. სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა სწავლება-სწავლის პროცესში სტუდენტის ცოდნისა და გაცნობიერების უზრუნველყოფის მიზნით ითვალისწინებს ისეთი აქტივობების გამოყენებას, როგორიცაა: ინდუქცია, დედუქცია, ანალიზი, წიგნზე მუშაობა, წერითი მუშაობა, ვერბალური ახსნა-განმარტება, დემონსტრირება, შემთხვევის ანალიზი (Case study), დამოუკიდებელი სწავლა, პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება (PBL), გონებრივი იერიში (Brain storming).

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა სწავლება-სწავლის პროცესში სტუდენტის უნარების გამომუშავების მიზნით ითვალისწინებს ისეთი აქტივობების გამოყენებას, როგორიცაა: ქმედებაზე ორიენტირებული სწავლება (IBD), როლური და სიტუაციური თამაშები, შემთხვევის ანალიზი (Case study), გონებრივი იერიში (Brain storming), ევრისტიკული მეთოდი, გუნდური (collaborative) მუშაობა, დისკუსია/დებატები, ანალიზი, პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება (PBL), პროექტის შემუშავება და პრეზენტაცია (ზეპირი, Power Point და სხვა).

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა სწავლება-სწავლის პროცესში სტუდენტის პასუხისმგებლობისა და ავტონომიურობის გამომუშავების მიზნით ითვალისწინებს ისეთი აქტივობების გამოყენებას, როგორიცაა: დამოუკიდებელი სწავლა (ესეს, რეფერატის, პროექტის, მოხსენების მომზადება), პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლება (PBL), დისკუსია/დებატები, რომელთა დროსაც სტუდენტი შეძლებს წარმოაჩინოს ეთიკური ნორმების გაგებისა და არგუმენტაციის უნარ-ჩვევები.

სასწავლო კურსის სპეციფიკიდან გამომდინარე, სწავლის პროცესში, როგორც წესი, გამოიყენება მეთოდების კომბინაცია. სასწავლო პროცესში გამოყენებული სწავლება-სწავლის მეთოდები და აქტივობები მთლიანობაში მიმართულია სასწავლო პროცესში სტუდენტთა აქტიური მონაწილეობის სტიმულირებაზე, სტუდენტთა ინტერესებისა და მოთხოვნილებების მაქსიმალურად გათვალისწინებაზე, სტუდენტის მიერ არა მხოლოდ მზა ცოდნის მიღებაზე, არამედ უნარ-ჩვევების გამომუშავებაზე და დაგეგმილი სწავლის შედეგების მიღწევაზე.

საგანმანათლებლო პროგრამაში შემავალი თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსი ითვალისწინებს კონკრეტული სასწავლო კურსის სწავლება-სწავლის მეთოდებს, რომლებიც ატვირთულია უსდ-ის ელექტრონული სწავლების პორტალში და შეზღუდვების გარეშე ხელმისაწვდომია სტუდენტებისათვის.

საგანმანათლებლო პროგრამაში შემავალი თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები მთლიანობაში უზრუნველყოფენ სასწავლო კურსით დადგენილი სწავლის შედეგების მიღწევას, ხოლო ყველა სასწავლო

კურსით/კომპონენტით გამოყენებული მეთოდების ერთობლიობა - საგანმანათლებლო პროგრამით განსაზღვრული სწავლის შედეგების მიღწევას.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგად დგინდება, რომ 48 გამოკითხულიდან 33 რესპოდენტი (გამოკითხულთა 69 პროცენტი) კმაყოფილებას გამოთქვამს სასწავლო პროცესში გამოყენებული მეთოდების/აქტივობების მიმართ.

ზემოაღნიშნულის მიუხედავად, სასწავლო კურსის სილაბუსების ანალიზით დგინდება, რომ პროგრამაში ჩართული აკადემიური/მოწვეული პერსონალის მიერ სწავლება-სწავლის პროცესში ნაკლებად გამოიყენება პრაქტიკული მეთოდები, ასევე კვლევითი პროექტის შემუშავებისა და პრეზენტაციის (ზეპირი, Power Point და სხვა) მეთოდი.

საგანმანათლებლო პროგრამის არცერთი სავალდებულო სასწავლო კურსის სილაბუსი არ ითვალისწინებს სტუდენტის მიერ კონკრეტული პრაქტიკული დავალების შესრულებას და მის შეფასებას, ასევე კვლევითი პროექტის შემუშავებას, საჯარო პრეზენტაციას (ზეპირი, Power Point და სხვა) და მის შეფასებას.

მიუხედავად იმისა, რომ მთელი რიგი სასწავლო კურსის სილაბუსების სწავლის შედეგებით გათვალისწინებულია სტუდენტის პრაქტიკული უნარების გამომუშავება (მაგალითად, სტუდენტი „ადგენს ცალკეულ საპროცესო დოკუმენტებს“, სტუდენტი „ადგენს სამოქალაქო საპროცესო სახით დოკუმენტებს“, სტუდენტი „ადგენს ცალკეული სახის საპროცესო დოკუმენტს“ და ა.შ.), აღნიშნულ სასწავლო კურსებში სწავლება-სწავლის პრაქტიკული მეთოდების ნაცვლად გამოიყენება სტუდენტის როლურ და სიტუაციურ თამაშებში მონაწილეობის მეთოდი.

რეკომენდებულია, სწავლის შედეგების შესაბამისად, სტუდენტთა პრაქტიკული, კვლევითი და ტრანსფერული უნარების განვითარების მიზნით, უსდ-ის მიერ სწავლება-სწავლის პროცესში მეტი ყურადღება დაეთმოს პრაქტიკული მეთოდების, ასევე კვლევითი პროექტის შემუშავებისა და პრეზენტაციის (ზეპირი, Power Point და სხვა) მეთოდის გამოყენებას.

უნდა აღინიშნოს, რომ პროგრამის აკადემიურ და მოწვეულ პერსონალს უსდ-ის ხელშეწყობით გავლილი აქვს ტრენინგები სწავლა-სწავლების თანამედროვე მეთოდებში. აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), კანონის უზენაესობის მხარდაჭერა საქართველოში (PROLoG) პროგრამის ფარგლებში 2020 წლის 16 ივნისს სამართლის საგანმანათლებლო პროგრამის აკადემიურ/მოწვეულ პერსონალს ასევე გავლილი აქვს ტრენინგი თემაზე „სამართლის სწავლების პრაქტიკული უნარების განვითარება საქართველოს რეგიონულ უნივერსიტეტებში“.

სპეციალური საჭიროებების მქონე სტუდენტებთან მიმართებაში, პროგრამის ხელმძღვანელი და ფაკულტეტის ადმინისტრაცია უზრუნველყოფს სასწავლო პროცესის ადაპტირებას მათი მოთხოვნილებების შესაბამისად.

უნივერსიტეტში ფუნქციონირებს ტუტორინგის ინსტიტუტიც, რომელთა ძირითადი ფუნქციაა პირველი კურსის სტუდენტების კონსულტირება სასწავლო და აკადემიური პროცესების მართვის ხელშეწყობის მიზნით.

სასურველია უსდ-მ დახვეწოს სტუდენტთა აკადემიური მოსწრების მონიტორინგის მექანიზმიც, რომელიც გაითვალისწინებს დაბალი აკადემიური მოსწრების სტუდენტთა მაჩვენებლის გამოვლენას და ამ მაჩვენებლის გათვალისწინებით დაგეგმავს შესაბამისი აკადემიური მხარდაჭერის აქტივობებს (ტუტორინგი, სასემინარო მუშაობის მოცულობის ზრდა, სპეციფიკური წერითი თუ კვლევითი უნარების განმავითარებელი კომპონენტების გაძლიერება და სხვა).

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები;
- საწავლო კურსების სილაბუსებით გათვალისწინებული სწავლება-სწავლის მეთოდები;
- უსდ-ის მიერ ჩატარებული სამართლის საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგები;
- უსდ-ის ელექტრონული სწავლების პორტალი <http://moodle.atsu.edu.ge/login/index.php>;
- ინტერვიუს შედეგები პროგრამის ხელმძღვანელთან, აკადემიურ, მოწვეულ პერსონალთან, სტუდენტებთან და კურსდამთავრებულებთან.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდებულია, საგანმანათლებლო პროგრამის სწავლის შედეგების შესაბამისად, სტუდენტთა პრაქტიკული, კვლევითი და ტრანსფერული უნარების განვითარების მიზნით, უსდ-ის მიერ სწავლება-სწავლის პროცესში მეტი ყურადღება დაეთმოს პრაქტიკული მეთოდების, ასევე კვლევითი პროექტის შემუშავებისა და პრეზენტაციის (ზეპირი, Power Point და სხვა) მეთოდის გამოყენებას.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

- სასურველია უსდ-მ დახვეწოს სტუდენტთა აკადემიური მოსწრების მონიტორინგის მექანიზმი, რომელიც გაითვალისწინებს დაბალი აკადემიური მოსწრების სტუდენტთა მაჩვენებლის გამოვლენას და ამ მაჩვენებლის გათვალისწინებით დაგეგმავს შესაბამისი აკადემიური მხარდაჭერის აქტივობებს (ტუტორინგი, სასემინარო მუშაობის მოცულობის ზრდა, სპეციფიკური წერითი თუ კვლევითი უნარების განმავითარებელი კომპონენტების გაძლიერება და სხვა).

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)   ○
შეფასება   ○ გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ✓ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

2.6. სტუდენტების შეფასება
სტუდენტების შეფასება ხორციელდება დადგენილი პროცედურების მიხედვით, გამჭვირვალეა და კანონმდებლობასთან შესაბამისი.
სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი   სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა ითვალისწინებს სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემას. სტუდენტების ცოდნის შეფასების სისტემა შეესაბამება „უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების კრედიტებით გაანგარიშების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2007 წლის 5 იანვრის №3 ბრძანებას, რაც დასტურდება საგანმანათლებლო პროგრამით და სასწავლო კურსის სილაბუსებით.   სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის შესაბამისად, სტუდენტის სწავლის შედეგის მიღწევის დონის შეფასება ხდება 100-ქულიანი სისტემით. ამასთან, სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემა მოიცავს შუალედურ შეფასებას და დასკვნით შეფასებას, რომელთა ჯამი წარმოადგენს საბოლოო შეფასებას (100 ქულა).   საბოლოო შეფასებიდან შუალედური შეფასების ხვედრითი წილი შეადგენს 60 ქულას, რომელიც თავის მხრივ მოიცავს შეფასების შემდეგ ფორმებს: • სტუდენტის აქტივობა სასწავლო სემესტრის განმავლობაში (მოიცავს შეფასების სხვადასხვა კომპონენტებს) - არაუმეტეს - 30 ქულა;   • შუალედური გამოცდა - არანაკლებ - 30 ქულა.   საბოლოო შეფასებიდან დასკვნითი შეფასების ხვედრითი წილი შეადგენს 40 ქულას.

შეფასების თითოეულ ფორმაში (შუალედური და დასკვნითი შეფასებება) განსაზღვრულია მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი. შუალედური შეფასების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი შეადგენს 18 ქულას, ხოლო დასკვნითი შეფასების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი ძირითადად შეადგენს - 15 ქულას. უნდა აღინიშნოს, რომ ცალკეულ სასწავლო კურსებში (მაგალითად, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 1“, „სამოქალაქო სამართლის პროცესი 2“, „სისხლის სამართლის პროცესი (ზოგადი ნაწილი)“, „სისხლის სამართლის პროცესი (კერძო ნაწილი)“, „ბავშვის უფლებათა სამართალი“, „საადვოკატო უნარ-ჩვევები“, „სასამართლო უნარ-ჩვევები“) დასკვნითი შეფასების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი შეადგენს - 20 ქულას.

დაუშვებელია კრედიტის მინიჭება შეფასების მხოლოდ ერთი ფორმის (შუალედური ან დასკვნითი შეფასების) გამოყენებით. სასწავლო კურსის საბოლოო შეფასება (ქულა) წარმოადგენს შუალედური და დასკვნითი შეფასებების ფორმებში მიღებული ქულების ჯამს.

სასურველია, უსდ-მ გადახედოს შეფასების თითოეულ ფორმაში (შუალედური და დასკვნითი შეფასებება) მინიმალური კომპეტენციის ზღვარს და შუალედური და დასკვნითი შეფასებების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი განსაზღვროს იმგვარად, რომ მათი ჯამი მინიმუმ 41 ქულას (FX) იძლეოდეს.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის შესაბამისად, შეფასების სისტემა უშვებს:

ხუთი სახის დადებით შეფასებას:

- (A) ფრიადი - შეფასების 91-100 ქულა;
- (B) ძალიან კარგი - მაქსიმალური შეფასების 81-90 ქულა;
- (C) კარგი - მაქსიმალური შეფასების 71-80 ქულა;
- (D) დამაკმაყოფილებელი - მაქსიმალური შეფასების 61-70 ქულა;
- (E) საკმარისი - მაქსიმალური შეფასების 51-60 ქულა.

ორი სახის უარყოფით შეფასებას:

- (FX) ვერ ჩააბარა - მაქსიმალური შეფასების 41-50 ქულა, რაც ნიშნავს, რომ სტუდენტს ჩასაბარებლად მეტი მუშაობა სჭირდება და ეძლევა დამოუკიდებელი მუშაობით დამატებით გამოცდაზე ერთხელ გასვლის უფლება;
- (F) ჩაიჭრა - მაქსიმალური შეფასების 0-40 ქულა და ნაკლები, რაც ნიშნავს, რომ სტუდენტის მიერ ჩატარებული სამუშაო არ არის საკმარისი და მას საგანი ახლიდან აქვს შესასწავლი.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სასწავლო კომპონენტში FX-ის მიღების შემთხვევაში დამატებითი გამოცდა ინიშნება დასკვნითი გამოცდის შედეგების გამოცხადებიდან არანაკლებ 5 დღეში.

ამასთან, სტუდენტის მიერ დამატებით გამოცდაზე მიღებულ შეფასებას არ ემატება დასკვნით შეფასებაში მიღებული ქულათა რაოდენობა. დამატებით გამოცდაზე მიღებული შეფასება არის დასკვნითი შეფასება და აისახება საგანმანათლებლო პროგრამის სასწავლო კომპონენტის საბოლოო შეფასებაში. დამატებით გამოცდაზე მიღებული შეფასების გათვალისწინებით საგანმანათლებლო კომპონენტის საბოლოო შეფასებაში 0-50 ქულის მიღების შემთხვევაში, სტუდენტს უფორმდება შეფასება F-0 ქულა.

საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებულ სასწავლო კომპონენტში სტუდენტის მიერ კრედიტის მიღება შესაძლებელია მხოლოდ სილაბუსით დაგეგმილი სწავლის შედეგების მიღწევის შემდეგ.

სტუდენტთა შეფასება არის მრავალკომპონენტიანი და მთლიანობაში უზრუნველყოფს თითოეული სასწავლო კურსის მიზნებისა და სწავლის შედეგების შეფასებას.

სასწავლო კურსის სილაბუსებით, სტუდენტის ცოდნის შეფასებისას, ძირითადად გამოიყენება შეფასების კონკრეტული, გაზომვადი, გამჭვირვალე კრიტერიუმები და რუბრიკები, რაც უზრუნველყოფს სტუდენტის წინასწარ ინფორმირებულობას შეფასების კომპონენტების, მეთოდებისა და კრიტერიუმების შესახებ.

უნდა აღინიშნოს, რომ სემესტრის განმავლობაში სტუდენტის აქტივობის შესაფასებლად საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული ყველა სავალდებულო და არჩევითი სასწავლო კურსის ფარგლებში გამოიყენება შეფასების შემდეგი კომპონენტების კომბინაცია:

- დისკუსია-დებატები;
- კაზუსის ამოხსნა;
- ესე;
- ჯგუფური სამუშაოს შესრულება;
- ქვიზი;
- როლური და სიტუაციური თამაში.

სასწავლო კურსების ფარგლებში ყველა ზემოაღნიშნული კომპონენტი ფასდება 2 ქულით, რაც აშკარად არ შეესაბამება შეფასების თითოეული კომპონენტის შინაარსს. ამასთან, სასწავლო კურსების სილაბუსებში არ არის აღნიშნული თუ რა სახის ჯგუფური სამუშაოს შესრულება ან

რა სახის როლურ და სიტუაციური თამაშში უნდა მიიღოს სტუდენტმა მონაწილეობა ამა თუ იმ სასწავლო კურსის ფარგლებში.

სემესტრის განმავლობაში სტუდენტის აქტივობის შესაფასებლად როგორც შუალედური, ასევე დასკვნითი გამოცდის ფარგლებში გამოიყენება თეორიული საკითხი ან/და კაზუსი, რომლებიც ყველა სასწავლო კურსის ფარგლებში ფასდება 10-10 ქულით.

რეკომენდებულია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა

პერსონალმა გაითვალისწინონ თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკა და სტუდენტთა ცოდნის შესაფასებლად გამოიყენონ სასწავლო კურსით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად საჭირო შეფასების კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, მათ შორის ისეთი კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, როგორიცაა პრაქტიკული დავალება, ტესტი, ღია კითხვა, პრეზენტაცია, იმიტირებული პროცესი და სხვა.

ამასთან, სასურველია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა პერსონალმა, თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკის გათვალისწინებითა და აკადემიური თავისუფლების ფარგლებში, სასწავლო კურსის სილაბუსით უშუალოდ განსაზღვროს როგორც შუალედური და დასკვნითი შეფასებების ხვედრითი წილი 100 ქულიანი შეფასების ფარგლებში, ასევე შუალედური და დასკვნითი შეფასებების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი და აღნიშნული საკითხი ამ დონეზე არ იყოს სტანდარტიზირებული უსდ-ის მიერ.

შეფასების კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები ასახულია თითოეული სასწავლო კურსის სილაბუსში. ინფორმაცია შეფასების სისტემის, ფორმების, კომპონენტებისა და მეთოდების შესახებ გამოქვეყნებულია, წინასწარ ცნობილი და ხელმისაწვდომია სტუდენტებისათვის.

ინტერვიუს შედეგებით დადგინდა, რომ სტუდენტები იღებენ დროულ და დეტალურ ინფორმაციას მიღებული შეფასებებისა და დაშვებული შეცდომების შესახებ. სასწავლო კურსის წამყვანი აკადემიური/მოწვეული პერსონალის მიერ წარმოებს დაშვებული შეცდომების განხილვა-ანალიზი, რაც საშუალებას აძლევს სტუდენტს გაიაზროს დაშვებული შეცდომები, შეძლოს ნაკლოვანებების აღმოფხვრა და შედეგების გაუმჯობესება.

უმადლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში მოქმედებს სტუდენტთა ცოდნის შეფასების გასაჩივრების მექანიზმი, რომელიც სტუდენტს აძლევს შესაძლებლობას, საფუძვლიანი ეჭვის შემთხვევაში, ნახოს საკუთარი ნაშრომი და მიიღოს უკუკავშირი დაშვებული შეცდომების შესახებ. სტუდენტი აპელაციას აფიქსირებს ელექტრონულ დეკანატში, რომლის საფუძველზე შესაბამისი დეპარტამენტი გამოყოფს კომისიას და ერთობლივად ხდება ნაშრომის გადახედვა.

როგორც ინტერვიუს შედეგებით დადგინდა, სასწავლო კურსის შინაარსის, სწავლებისა და შეფასების მეთოდების სრულყოფის მიზნით, სასწავლო კურსის განმახორციელებელი აკადემიური/მოწვეული პერსონალი, შესაბამისი კითხვარის მეშვეობით, სემესტრის ბოლოს ატარებს სტუდენტთა გამოკითხვას.

სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგების მიხედვით, გამოკითხულ სტუდენტთა 57% ანუ 28 სტუდენტი პოზიტიურად აფასებს სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემას. ამასთან, რესპოდენტთა 43%-მა ანუ 20 სტუდენტი აღნიშნავს, რომ მათთვის ბუნდოვანია საგამოცდო და აქტივობის ქულების

გაანგარიშების სპეციფიკა.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული შეფასების ფორმები, კომპონენტები და მეთოდები;
- სასწავლო კურსის სილაბუსებით გათვალისწინებული შეფასების ფორმები, კომპონენტები და მეთოდები;
- უსდ-ს სამართლის საბაკალავრო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიში;
- „აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში სტუდენტთა შეფასების სისტემის დამტკიცების შესახებ“ აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს 2017 წლის 15 სექტემბერის №5(17/18) დადგენილება
<http://www.atsu.edu.ge/images/pdf/debulebebi/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%93%E1%83%92.5.2017-18.pdf>;
- სასწავლო კურსის და ლექტორის შეფასების კითხვარი;
- საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგები;
- უსდ-ის ელექტრონული სწავლების პორტალი <http://moodle.atsu.edu.ge/login/index.php>
- უსდ-ის ვებგვერდი <https://atsu.edu.ge>;
- ინტერვიუს შედეგები პროგრამის ხელმძღვანელთან, აკადემიურ, მოწვეულ პერსონალთან, სტუდენტებთან და კურსდამთავრებულებთან.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდებულია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა პერსონალმა გაითვალისწინონ თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკა და სტუდენტთა ცოდნის შესაფასებლად გამოიყენონ სასწავლო კურსით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად საჭირო შეფასების კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, მათ შორის ისეთი კომპონენტები, მეთოდები და კრიტერიუმები, როგორიცაა პრაქტიკული დავალება, ტესტი, ღია კითხვა, პრეზენტაცია, იმიტირებული პროცესი და სხვა.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

- სასურველია, უსდ-მ გადახედოს შეფასების თითოეულ ფორმაში (შუალედური და დასკვნითი შეფასებება) მინიმალური კომპეტენციის ზღვარს და შუალედური და დასკვნითი შეფასებების მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი განსაზღვროს იმგვარად, რომ მათი ჯამი მინიმუმ 41 ქულას (FX) იძლეოდეს.
- სასურველია, სასწავლო კურსის განმახორციელებელმა აკადემიურმა/მოწვეულმა პერსონალმა, თითოეული სასწავლო კურსის სპეციფიკის გათვალისწინებითა და აკადემიური თავისუფლების ფარგლებში, სასწავლო კურსის სილაბუსით უშუალოდ განსაზღვროს როგორც შუალედური და დასკვნითი შეფასებების ხვედრითი წილი 100 ქულიანი შეფასების ფარგლებში, ასევე შუალედური და დასკვნითი შეფასებების

მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი და აღნიშნული საკითხი ამ დონეზე არ იყოს სტანდარტიზირებული უსდ-ის მიერ.
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   ○ პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   ○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)   ○
შეფასება   ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ✓ ☒ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტი	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან
სწავლების მეთოდოლოგია და ორგანიზება, პროგრამის ათვისების შეფასების ადეკვატურობა		✓		

3. სტუდენტთა მიღწევები, მათთან ინდივიდუალური მუშაობა

პროგრამა უზრუნველყოფს სტუდენტზე ორიენტირებული გარემოს შექმნას, შესაბამისი სერვისების შეთავაზებით; ხელს უწყობს სტუდენტების მაქსიმალურ ინფორმირებას, ახორციელებს მრავალფეროვან ღონისძიებებს და ხელს უწყობს სტუდენტების ჩართულობას ადგილობრივ და/ან საერთაშორისო პროექტებში.

3.1 სტუდენტთა საკონსულტაციო მომსახურება

სტუდენტი იღებს სასწავლო პროცესის დაგეგმვაზე, აკადემიური მიღწევების გაუმჯობესებაზე, დასაქმებაზე სათანადო კონსულტაციას და კარიერულ განვითარებასთან დაკავშირებით მხარდაჭერას.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

საგანმანათლებლო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის, მასზე თანდართული დოკუმენტაციისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის საბაკალავრო პროგრამა ხორციელდება შემდეგი მიმართულებით:

1. უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებას გააჩნია საკუთარი ვებგვერდი <www.atsu.edu.ge> რომელიც ოპტიმიზებულია შშმ პირებისთვის. ვებგვერდზე საჯაროდ ხელმისაწვდომია მიმდინარე სტუდენტური აქტივობები, კერძოდ კონფერენციები, სტიპენდიები, გრანტები, გაცვლითი პროგრამები, ვებინარები და საგანმანათლებლო ღონისძიებები. მაგალითის სახით, ამ ეტაპზე გამოცხადებულია შემდეგი სახის სტიპენდია: უნგრეთის მთავრობისა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ერთობლივი სტიპენდიები 2021-22 სასწ. წლისათვის, ასევე Erasmus+ ინსტიტუციური განვითარების პროექტი „აკადემიური კეთილსინდისიერება ხარისხიანი სწავლისა და სწავლებისთვის ქართულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში (INTEGRITY)“, „სწავლების თანამედროვე მეთოდები“ და სხვა. ამასთანავე ხარისხის სამსახურთან ინტერვიუების ფარგლებში, რაც სტუდენტების მიერ იქნა დადასტურებული, თითოეულ სტუდენტს გააჩნია საკუთარი გვერდი, სადაც არჩეულ საგნებს, მიღებულ ქულას, სილაბუსს ეცნობიან.

2. საბაკალავრო პროგრამის სტუდენტებს აქვთ კორპორაციული ელექტრონული ფოსტა:

სტუდენტი პირველ კურსზე ჩარიცხვისთანავე უზრუნველყოფილია ინფორმაციული ტექნოლოგიების უზრუნველყოფის სამსახურის მიერ კორპორატიული ელექტრონული ფოსტით <<www.mail.atsu.edu.ge>>, რომლის ხელმისაწვდომობაც დადასტურებული იქნა სტუდენტებთან ინტერვიუების შედეგად, კერძოდ უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება მუდმივად აწვდის ინფორმაციას სტუდენტებს, მიმდინარე აკადემიური ღონისძიებების, სიახლეების, კონფერენციების, ახალი დამსაქმებლის მიერ გამოცხადებული ვაკანსიების შესახებ. სტუდენტები ეცნობიან აღნიშნულ ინფორმაციას და სარგებლობენ ელექტრონული ფოსტით.

3. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, მოქმედებს 2 (ორი) ონლაინ სერვისი <<mterminal.atsu.ge>> და <<alumni.atsu.edu.ge>>, რომელიც გახლავთ საკომუნიკაციო პლატფორმა სტუდენტებისა და აკადემიური პერსონალის, დეკანის, ტუტორის,

სტუდენტთა განვითარებისა და სერვისების დეპარტამენტის. აღსანიშნავია, რომ სტუდენტები იყენებენ სატელეკომუნიკაციო საშუალებებსაც პრობლემის არსებობის შემთხვევაში.

4. აკადემიური პრობლემის არსებობის შემთხვევაში, სტუდენტები დეკანის სახელზე აგზავნიან წერილობით შეტყობინებას კორპორაციული ფოსტის საშუალებით, რომელიც მიზნობრივად ნაწილდება შესაბამის სამსახურებზე, კერძოდ სტუდენტთა განვითარებისა და სერვისებისა და ხარისხის სამსახურზე. სტუდენტებთან ინტერვიუების შედეგად აღინიშნა, რომ მათთვის ხელმისაწვდომი, მარტივი და გასაგები მეთოდია, რომელიც პრაქტიკაში ადაპტირებულია. ამასთანავე, ისინი სემესტრის ბოლოს, იღებენ კითხვარს, რომელიც არის აკადემიური/მოწვეული პერსონალის შეფასების სისტემა. სტუდენტები ჩართულები არიან მიმდინარე აკადემიური პროცესების ცვლილებებთან დაკავშირებით და მათი აზრი პრიორიტეტულია უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებისთვის, რაც გამოიხატა ახალი საგნების შეთავაზებაში, არსებულის მოდერნიზებასა და დახვეწაში.

5. სამართლის საბაკალავრო პროგრამაზე ფუნქციონირებს სტუდენტთა მხარდაჭერისა და განვითარების სერვისები. ესენია: ტუტორი, ომბუდსმენი, ფსიქოთერაპევტი. სტუდენტებს შეთავაზებული აქვთ კარიერული განვითარების ხელშეწყობის მიმართულება, რომელიც სტუდენტებს აცნობს ახალი მემორანდუმების, არსებულის ფარგლებში ვაკანტური ადგილებისა და საკონკურსო თემატიკის არსებობას. სტუდენტებთან ინტერვიუების შედეგად თვალსაჩინო გახდა „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“, ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს მიერ გამოცხადებული კონკურსის გამარჯვებული სტუდენტები, რომლებსაც ინფორმაცია სწორედ აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გადასცა. ონლაინ გასაუბრების შედეგად დადასტურდა სტუდენტების უკუკავშირი უსდ-ს მიერ განხორციელებულ ღონისძიებებზე.

5. სამართლის საბაკალავრო პროგრამის შემადგენელი სილაბუსები მოიცავს საკონსულტაციო საათებს. მაგ. საგანში „შესავალი სამართლისმცოდნეობა“, სილაბუსის ავტორი: მამუკა შენგელია, მითითებულია როგორც საკონსულტაციო საათები, ასევე ტელეფონის ნომერი და ელექტრონული ფოსტა, სადაც სტუდენტს შეუძლია მიმართოს კითხვის არსებობის შემთხვევაში. აკადემიურ პერსონალთან ინტერვიუების შედეგად ნათელი გახდა, რომ ისინი მუდმივ კომუნიკაციას ამყარებენ სტუდენტებთან. სტუდენტებთან ინდივიდუალური მუშაობის მხრივ, გამოირჩევა აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საბაკალავრო პროგრამა.

6. უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება კურსდამთავრებულებთან ინარჩუნებს კომუნიკაციას, გამოკითხვის ფორმით. თვითშეფასების ანგარიშიში არ იყო ასახული სტუდენტთა საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩაბარების შესახებ ინფორმაცია. ექსპერტთა ჯგუფი დაინტერესდა აღნიშნული საკითხით და როგორც გაირკვა, უსდ-ს არ ჰქონდა ოფიციალური ინფორმაცია უწყებებიდან, კერძოდ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციიდან, სსიპ ნოტარიუსთა პალატიდან და სხვა. შესაბამისად, მექანიზმი, რომლითაც ისინი აწარმოებენ კურსდამთავრებულთა სტუდენტების მიღწევების აღწერას არის ბუნდოვანი. ასევე ბუნდოვანია სტატისტიკა ამ ეტაპზე დასაქმებული კურსდამთავრებულების, ვინ განაგრძობს მიღებული კვალიფიკაციით მუშაობასა და ვინ შეიცვალა მიმართულება. კურსდამთავრებულებთან გასაუბრებისას აღინიშნა, რომ დამსწრეთა 2-3 სტუდენტი განაგრძობდა იურიდიული მიმართულებით მოღვაწეობას.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- თვითშეფასების ანგარიში;
- სამართლის საბაკალავრო პროგრამა- სილაბუსები;
- სტუდენტებან, ხარისხის სამსახურთან, აკადემიურ პერსონალთან ინტერვიუ.
- ვებგვერდი <<atsu.edu.ge>><<mterminal.atstu.ge>> <<alumni.atstu.edu.ge>>;
- უსდ-ს მემორანდუმები, ხელშეკრულებები;
- საერთაშორისო თანამშრომლობის დამადასტურებელი დოკუმენტები.

რეკომენდაციები:

წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

- აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის პროგრამის განმახორციელებელმა პერსონალმა უნდა იზრუნოს კურსდამთავრებულების მიღწევების, საკვალიფიკაციო გამოცდების ჩაბარების, დასაქმების, სწავლის გაგრძელების შესახებ ოფიციალური ინფორმაციის მოპოვებაზე. ეს გახდება საფუძველი ოფიციალური სტატისტიკის გამჭვირვალე მექანიზმის შემუშავებისთვის, რაც წარმოაჩენს უსდ-ს სუსტ და ძლიერ მხარეს. კურსდამთავრებულებთან მუდმივი კომუნიკაცია წარმოადგენს პროგრამის განვითარების მნიშვნელოვან საფეხურს.

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
-

შეფასება

○ გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☒ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

3.2 მაგისტრანტთა და დოქტორანტთა ხელმძღვანელობა

მაგისტრანტებსა და დოქტორანტებს ჰყავთ კვალიფიციური ხელმძღვანელი.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

- საგანმანათლებლო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის, მასზე თანდართული დოკუმენტაციისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით აღწერეთ, გააანალიზეთ და შეაფასეთ საგანმანათლებლო პროგრამის მოცემული სტანდარტის კომპონენტის მოთხოვნებთან შესაბამისობა; ანალიზში უნდა აისახოს პრობლემატური საკითხები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- კომპონენტის მტკიცებულებები/ინდიკატორები შესაბამისი დოკუმენტებისა და ინტერვიუს შედეგების ჩათვლით

რეკომენდაციები:

წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
-

შეფასება

ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტი	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან
სტუდენტთა მიღწევები, მათთან ინდივიდუალური მუშაობა	✓			

4. სწავლების რესურსებით უზრუნველყოფა

ადამიანური, მატერიალური, საინფორმაციო და ფინანსური რესურსები უზრუნველყოფს პროგრამის მდგრად, სტაბილურ, ეფექტიან და ეფექტურ ფუნქციონირებას და განსაზღვრული მიზნების მიღწევას.

4.1 ადამიანური რესურსი

- პროგრამას ახორციელებენ შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე პირები, რომლებსაც აქვთ პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების გამომუშავებისათვის აუცილებელი კომპეტენცია;
- პროგრამის განმახორციელებელი აკადემიური/სამეცნიერო და მოწვეული პერსონალის რაოდენობა და დატვირთვა უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო პროგრამით განსაზღვრული სასწავლო პროცესის წარმართვას და ასევე, სამეცნიერო-კვლევითი/შემოქმედებითი/საშემსრულებლო საქმიანობისა და სხვა მათზე დაკისრებული ფუნქციების ჯეროვან შესრულებას. აკადემიურ და მოწვეულ პერსონალს შორის ბალანსი უზრუნველყოფს პროგრამის მდგრადობას;
- პროგრამის ხელმძღვანელს გააჩნია პროგრამის შემუშავებისათვის აუცილებელი ცოდნა და გამოცდილება და უშუალოდაა ჩართული პროგრამის განხორციელებაში;
- პროგრამის სტუდენტები, უსდ-ის მიერ უზრუნველყოფილები არიან სათანადო რაოდენობისა და შესაბამისი კომპეტენციის მქონე ადმინისტრაციული და დამხმარე პერსონალით.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

მისასალმებელია, რომ უსდ-ს სამართლის საბაკალავრო პროგრამის განხორციელებაში, ჩართული არიან როგორც აკადემიური პერსონალი, ისე მოწვეული ლექტორები, რომლებიც პრაქტიკულ საქმიანობასაც ახორციელებენ, ვინაიდან თეორიისა და პრაქტიკის სინთეზის საუკეთესო შედეგებს იძლევა.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ სამართლის საბაკალავრო პროგრამის განხორციელებაში ჩართულია 2 პროფესორი, 14 ასოცირებული პროფესორი, 1 ასისტენტ პროფესორი, 12 სამეცნიერო პერსონალი და 15 მოწვეული ლექტორი. პროგრამის განხორციელებაში ჩართული აკადემიური, სამეცნიერო და მოწვეული პერსონალის საერთო რაოდენობა არის 44, რომელთაგან 17 აფილირებული პერსონალია. აქვე

აღსანიშნავია რომ უსდ-ს მიერ მოწოდებულ თვითშეფასების ანგარიშში არსებული ცალკეული რაოდენობა არ ემთხვევა ჯამს.

აკადემიური პერსონალი ფლობს სწავლის შედეგების გამომუშავებისათვის აუცილებელ კომპეტენციებს, რაც დგინდება მათი სამეცნიერო ხარისხებით, ბოლო 5 წლის სამეცნიერო ნაშრომებით ან/და პრაქტიკული გამოცდილებით.

აკადემიური/მოწვეული პერსონალი სწავლების გარდა ჩართულია სტუდენტების კონსულტირების და პროგრამის განვითარების პროცესებში.

სამართლის საბაკალავრო პროგრამაზე ირიცხება 420 აქტიური სტატუსის მქონე სტუდენტი.

პროგრამაში ჩართული აკადემიური და მოწვეული პერსონალის - სტუდენტების რაოდენობასთან თანაფარდობა არის 1/10 აღნიშნული მონაცემები საბაკალავრო საფეხურისათვის მისაღებ მაჩვენებლად უნდა ჩაითვალოს. შესაბამისად, ეს თანაფარდობა საკმარისია პროგრამით დასახული მიზნების მისაღწევად. აღსანიშნავია ისიც, რომ უსდ-ში შედარებითი სამართლის საბაკალავრო პროგრამაში ჩართული აკადემიურ და მოწვეულ პერსონალს შორის ბალანსი უზრუნველყოფს პროგრამის მდგრადობას.

პროგრამის განხორციელებაში ჩართული ადამიანური რესურსი აკმაყოფილებს შედეგის გამომუშავებისთვის აუცილებელი კომპეტენციას. აღნიშნული პერსონალის მიერ წარმოდგენილია სამეცნიერო/აკადემიური ხარისხის დამადასტურებელი დიპლომები, პროფესიული გამოცდილების დამადასტურებელი საბუთები, გამოქვეყნებული სამეცნიერო შრომები, მონოგრაფიები, პუბლიკაციები და სხვა საჭირო დოკუმენტაცია.

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის ხელმძღვანელს აქვს კვალიფიციური ცოდნა და გამოცდილება, რათა გაუძღვეს დასახული მიზნებისა და შედეგების განხორციელებას. მას აქვს საქართველოს უნივერსიტეტებში კერძო სამართლის სწავლების 27-წლიანი გამოცდილება. 2010 წლიდან აკაკი წერეთლის სახელობის უნივერსიტეტის პროფესორია. ასევე საკმაო გამოცდილება გააჩნია პროგრამის ხელმძღვანელობის, რაც მეტყველებს პროგრამის მდგრადობაზე. სისტემატურად მონაწილეობს პროგრამის შეფასება-განვითარებაში, ჩართულია პროგრამის განხორციელებაში, სტუდენტებისთვის ინდივიდუალურ კონსულტაციებში.

პროგრამის განხორციელებაში ჩართული ადმინისტრაციული პერსონალის რაოდენობა საკმარისია და ფარავს პროგრამის განსახორციელებლად საჭირო მოთხოვნებს. ჩართულია 15 ადმინისტრაციული პერსონალი, რაც შესაძლოა საკმარისი იყოს პროგრამის აქტიური სტატუსის მქონე 420 სტუდენტის მომსახურებისათვის. ადმინისტრაციული და დამხმარე პერსონალის კვალიფიკაცია შეესაბამება მათ მიერ განსახორციელებელ ფუნქციებს.

უნივერსიტეტის ადმინისტრაციული, აკადემიური და მოწვეული პერსონალი უზრუნველყოფს საგანმანათლებლო პროგრამით განსაზღვრული სასწავლო პროცესის წარმართვას, ასევე, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისა და მათზე დაკისრებული სხვა ფუნქციების ჯეროვან შესრულებას.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო პროგრამა
- თვითშეფასების ანგარიში
- სამუშაო აღწერილობები
- პერსონალის პირადი საქმეები და ხელშეკრულებები
- უსდ-ის მიერ ჩატარებული სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგები
- პროგრამის აკადემიური პერსონალის რაოდენობის განსაზღვრის მეთოდოლოგია
- უსდ-ის დებულება;
- ინტერვიუს შედეგები.

რეკომენდაციები:

წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

შეფასება

ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☒ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

4.2 აკადემიური, სამეცნიერო და მოწვეული პერსონალის პროფესიული განვითარება

- დაწესებულება რეგულარულად აწარმოებს პროგრამაში ჩართული აკადემიური, სამეცნიერო და მოწვეული პერსონალის შეფასებასა და შედეგების ანალიზს;
- უსდ ზრუნავს აკადემიური, სამეცნიერო და მოწვეული პერსონალის პროფესიული განვითარებაზე, ასევე ხელს უწყობს მათ მიერ სამეცნიერო/კვლევითი საქმიანობის

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ წარმოდგენილი საგანმანათლებლო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის შესწავლის, მასზე თანდართული დოკუმენტაციისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, ასევე სამართლის საბაკალავრო პროგრამის შესწავლისა და დამუშავების შედეგად გამოიკვეთა შემდეგი გარემოებები: უნივერსიტეტს აქვს ცენტრალიზებული ხარისხის მართვის სამსახური. სამართლის სკოლა არის გაერთიანებული სხვა სპეციალობებთან ერთად.

ინტერვიუების შედეგად ირკვევა შემდეგი: სტუდენტებს აქვთ არაერთგვროვანი პოზიცია, სწავლების უკუკავშირთან დაკავშირებით, კერძოდ, 1. სტუდენტთა გამოკითხვა ტარდება წელიწადში ერთხელ; 2. სტუდენტთა გამოკითხვა ტარდება სემესტრში ერთხელ; 3. სტუდენტთა გამოკითხვის კონკრეტულ დროს ვერ ასახელებენ. სტუდენტთა უმრავლესობამ განაცხადა, რომ გამოკითხვა ტარდება სემესტრის ბოლოს, საბოლოო შედეგების გამოცხადების შემდეგ, რაც უარყოფითად უნდა შეფასდეს, რადგან არსებობს დიდი რისკი იმისა, რომ სტუდენტი იყოს სუბიექტური, საბოლოო შეფასების შესაბამისად. ასეთი პროცესი კი რეალურ შედეგებს ვერ იძლევა. სტუდენტთა დიდ ნაწილს არ აქვს ინფორმაცია, რა ფორმით ხდება გამოკითხვა, ეს კი მეტყველებს იმაზე, რომ მათ არ აქვთ ინფორმაცია უკუკავშირის არსებობაზე, შესაბამისად, მათი აქტიურობის მაჩვენებელი იქნება დაბალი და რეალური პრობლემების აღმოჩენა უსდ-სთვის იქნება ნაკლები შესაძლებლობის ან შეუძლებელი.

სტუდენტის უკმაყოფილების შემთხვევაში უსდ-ს არ აქვს გაწერილი კონკრეტული გასაჩივრების მექანიზმი და შეიცავს ბევრ ბიუროკრატიულ ბარიერს. სტუდენტი, რომელსაც პრეტენზია აქვს აკადემიურ თუ მოწვეულ პერსონალთან ვერ ახდენს თავისი უფლების რეალიზაციას, შესაბამისად არ ხდება კონკრეტული ფაქტის გამოვლენა, რამაც შესაძლოა საბოლოო ჯამში გავლენა იქონიოს აკადემიური თუ მოწვეული პერსონალის რეალურ შეფასებაზე.

უსდ-ს მიერ წარმოდგენილ თვითშეფასების ანგარიშში არ არის მოცემული სრული ცხრილი, კერძოდ ამა თუ იმ კურსზე სტუდენტთა და ასევე კურსდამთავრებულთა პროცენტული მაჩვენებლის შესახებ ინფორმაცია. შესაბამისად, მოწვეული თუ აკადემიური პერსონალის სწავლების ხარისხის შეფასება ამ კუთხით შეუძლებელია.

უსდ-სთან ვიზიტის დროს გამოირკვა, რომ აკადემიური/მოწვეული პერსონალისთვის უზრუნველყოფს საერთაშორისო კონფერენციებში მონაწილეობას, მხოლოდ იმ შემთხვევაში როდესაც აწსუ-ს ორგანიზებით ხორციელდება საქართველოში. რიგ შემთხვევებში უზრუნველყოფს წიგნების გამოცემასა და სამეცნიერო ჟურნალებში სტატიების გამოქვეყნებას. აკადემიურ/მოწვეულ პერსონალს გამოყოფილი აქვს სპეციალური დრო სტუდენტის კონსულტაციებისთვის. გამოკითხვებით დგინდება, რომ აკადემიურ/მოწვეულ პერსონალს აქვს მაქსიმალური ხელშეწყობა მისი მოვალეობის შესრულების უზრუნველყოფისათვის უსდ-ს მხრიდან. კვლევითი კომპონენტის (საგრანტო კონკურსის) დაფინანსების ერთ შემთხვევას ვხვდებით 2018 წლის ივნისში - „დაზღვევა და სამართალი“ - თამილა ხურციძე. სხვა საგრანტო კონკურსი, ან უსდ-ს მიერ დაფინანსება

აკადემიური თუ მოწვეული პერსონალის, საერთაშორისო კონფერენციაზე გასვლითი მონაწილეობა, სამეცნიერო კვლევის დაფინანსება უსდ-ს მიერ არ განხორციელებულა. უსდ-ს მიერ წარმოდგენილი საბიუჯეტო დოკუმენტაციის მიხედვით, პერსონალის კონკრეტული სამეცნიერო-კვლევითი დატვირთვის ანაზღაურების საკითხი ბუნდოვანია.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სამართლის საბაკალავრო პროგრამის აკრედიტაციის თვითშეფასების ანგარიში თანდართული დოკუმენტაციით;
- სამართლის საბაკალავრო პროგრამა/გეგმა;
- სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ბიუჯეტი;
- მემორენდუმები პარტნიორ უნივერსიტეტებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, საჯარო და კერძო დაწესებულებებთან;
- აკრედიტაციის ქსპერტთა ვიზიტისას განხორციელებული ინტერვიუ უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ადმინისტრაციასთან;
- უნივერსიტეტის შიდა რეგულაცია ;
- უსდ-ის მიერ ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია ხარისხის კონტროლის მიზნით სტუდენტთა გამოკითხვისთვის განკუთვნილ დროდ შეირჩეს სემესტრის ბოლო, ფინალურ გამოცდამდე შუალედი და უსდ-მ უზრუნველყოს ამ კონკრეტული ინფორმაციის მიწოდება სტუდენტებისთვის;
- რეკომენდირებულია უსდ-მ ბიუჯეტში კონკრეტულად განსაზღვროს/გამოყოს მოწვეული/აკადემიური პერსონალის პროფესიული განვითარებისთვის ფინანსური რესურსი და უზრუნველყოს საერთაშორისო კონფერენციებში გასვლითი მონაწილეობის შესაძლებლობა.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

შეფასება

ო გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☒ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

4.3 მატერიალური რესურსი

პროგრამა უზრუნველყოფილია იმ აუცილებელი ინფრასტრუქტურითა და ტექნიკური აღჭურვილობით, რაც საჭიროა საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების მიერ წარმოდგენილი საგანმანათლებლო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის შესწავლის, მასზე თანდართული დოკუმენტაციისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, ასევე სამართლის საბაკალავრო პროგრამის შესწავლისა და დამუშავების შედეგად გამოიკვეთა შემდეგი გარემოებები: ვინაიდან ვიზიტი განხორციელდა დისტანციურად, უსდ გააჩნია თუ არა აუდიტორიები აუცილებელი ინფრასტრუქტურითა და ტექნიკური აღჭურვილობით, რაც საჭიროა საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად, პირდაპირი წესით ვერ ირკვევა. თუმცა მოხერხდა დისტანციურად დათვალიერება აუდიტორიების. ვირტუალურად დათვალიერებით ირკვევა, რომ უსდ-ს აქვს დანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი აუდიტორიები, მათ შორის იმიტირებული სასამართლო დარბაზი. ეს ყოველივე ხელს უწყობს სწავლების პროცესის განხორციელებაში და დადებითად შესაფასებელია.

მოწვეულ/აკადემიურ პერსონალთან, სტუდენტებთან, კურსდამთავრებულებთან, ინტერვიუს დროს ირკვევა, რომ უსდ-ს აღჭურვილია აუცილებელი ინფრასტრუქტურითა და ტექნიკით, რაც უზრუნველყოფს სასწავლო პროცესის სრულყოფილად წარმართვას.

მიუხედავად პანდემიისა უსდ უმეტეს შემთხვევაში თავისი ინიციატივით, რიგ შემთხვევებში სტუდენტის მოთხოვნით უზრუნველყოფს საჭირო ნორმატიული მასალისა თუ ლიტერატურის გაციფრულებას (ასეთის არ არსებობის შემთხვევაში). ასევე სტუდენტს საჭიროების შემთხვევაში აქვს შესაძლებლობა, დისტანციურად სახლიდანვე ჰქონდეს წვდომა ელექტრონულ ბიბლიოთეკებზე ან/და ბაზებზე, რომლის მომსახურებითაც უსდ სარგებლობს.

აწსუ-ს არის რამდენიმე ელ. პროგრამების ავტორიზირებული მომხმარებელი, თუმცა ინტერვიუს დროს მათგან აქცენტი გაკეთდა მხოლოდ www.ebsco.com-სა და აწსუ-ის ელ. ბიბლიოთეკაზე. ინტერვიუს დროს გაირკვა, რომ სტუდენტებს არ აქვთ ინფორმაცია მაცნეს საკანონმდებლო ბაზასთან წვდომის შესახებ.

უსდ-ს მიერ წარმოდგენილი თვითშეფასების ანგარიშიდან ირკვევა რომ, აწსუ არის რამდენიმე ელ. ბაზის ავტორიზებული მომხმარებელი:

მიღებული ინფორმაციით მთლიანობაში ირკვევა, რომ პროგრამა უზრუნველყოფილია იმ აუცილებელი ინფრასტრუქტურითა და ტექნიკური აღჭურვილობით, რაც საჭიროა საგანმანათლებლო პროგრამით გათვალისწინებული სწავლის შედეგების მისაღწევად.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- ურთიერთდასწრების ოქმები (დანართი 15);
- სტუდენტთა გამოკითხვის შედეგები (დანართი 15);
- საერთაშორისო ელექტრონულ საბიბლიოთეკო ბაზებზე წვდომის დამადასტურებელი რესურსი <https://library.atsu.edu.ge/#> ;
- აკრედიტაციის ქსპერტთა ვიზიტისას განხორციელებული ინტერვიუ;
- უსდ-ს ვირტუალური დათვალიერება.

რეკომენდაციები:

წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

შეფასება

ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☒ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

4.4 პროგრამის/ფაკულტეტის/სკოლის ბიუჯეტი და პროგრამის ფინანსური მდგრადობა

პროგრამის/ფაკულტეტის/სკოლის ბიუჯეტით გათვალისწინებული ფინანსური რესურსების გამოყოფა ეკონომიკურად მიღწევადია და შეესაბამება პროგრამის საჭიროებებს.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება, მიერ წარმოდგენილი საგანმანათლებლო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიშის შესწავლის, მასზე თანდართული დოკუმენტაციისა და აკრედიტაციის ვიზიტის შედეგად მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის დათვალიერების შედეგად გამოიკვეთა შემდეგი გარემოებები: უსდ-მიერ მოწოდებული ბიუჯეტი ზოგადი ხასიათის არის და გაწერილია ზოგადი წლიური ხარჯი, რითაც შეიძლება გამოვკვეთოთ, რომ უსდ-ს მიერ პრიორიტეტულია მაღალანაზღაურებადი აკადემიური/მოწვეული პერსონალი. სტუდენტურ აქტივობებისთვისაც განსაზღვრულია მეტნაკლებად დაფინანსება. საერთო ჯამში უსდ-ს მიზანი მიღწევადია, თუმცა მასში არ არის მნიშვნელოვანი ნაწილი გარანტირებული, კერძოდ უსდ-ს მოწვეული/აკადემიური პერსონალის პროფესიული განვითარებისთვის (საერთაშორისო კონფერენციებში გასვლითი მონაწილეობის, გრანტი კვლევითი კომპონენტის დასაფინანსებლად და აშ) ადეკვატური ფინანსები. ეს ყოველივე კი უსდ-ს მიზნის მიღწევაში ხელს უშლის. ბიუჯეტის დაფინანსების წყაროები ნაწილობრივ ბუნდოვანია.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები

- სამართლის საბაკალავრო პროგრამის ბიუჯეტი;
- უსდ-ის დებულება;
- უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სამართლის საბაკალავრო პროგრამის აკრედიტაციის თვითშეფასების ანგარიში თანდართული დოკუმენტაციით;
- აკრედიტაციის ქსპერტთა ვიზიტისას განხორციელებული ინტერვიუ უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების ადმინისტრაციასთან.

რეკომენდაციები:

წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
შეფასება   o გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ✓ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   □ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   □ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   □ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტი	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან
სწავლების რესურსებით უზრუნველყოფა	✓			

5. სწავლების ხარისხის განვითარების შესაძლებლობები

სწავლების ხარისხის განვითარების მიზნით პროგრამა იყენებს შიდა და გარე ხარისხის სამსახურებს, პერიოდულ მონიტორინგსა და შეფასებას უწევს პროგრამას. აგროვებს და აანალიზებს რელევანტურ ინფორმაციას შესაბამისი გადაწყვეტილების მისაღებად და განსავითარებლად.

5.1 შიდა ხარისხის შეფასება   პროგრამაში ჩართული პერსონალი თანამშრომლობს შიდა ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურთან/პერსონალთან პროგრამის ხარისხის შეფასების პროცესის დაგეგმვის, შეფასების ინსტრუმენტების შემუშავებისა და შეფასების განხორციელების პროცესში და იყენებს ხარისხის შეფასების შედეგებს პროგრამის გასაუმჯობესებლად.
სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი   სამართლის საბაკალავრო პროგრამის შიდა ხარისხის უზრუნველყოფა ეფუძნება „აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის კონცეფციას“ (აკადემიური საბჭოს დადგენილება - 09.02.2018, #49(17/18)), რომლის ძირითადი მიზანია: უნივერსიტეტის მისიისა და სტრატეგიული მიზნების ეფექტიანი განხორციელების

უზრუნველყოფა;

- უნივერსიტეტის საქმიანობის ფარგლებში სასურველი დონის ხარისხის უზრუნველყოფა, რაც

განსაზღვრულია უნივერსიტეტის შიდა სტანდარტებითა და კრიტერიუმებით;

- უნივერსიტეტის საქმიანობის განათლების სფეროში მოქმედი საქართველოს კანონმდებლობის,

ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის დებულებებისა და სხვა ნორმატიული დოკუმენტებისა და

სტანდარტების მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა, რათა მიღწეული იქნეს ინსტიტუციური ავტორიზაციისა და საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის უწყვეტობა;

- უნივერსიტეტის საქმიანობის შედეგების რეგიონულ და ეროვნულ დონეზე აღიარება და საერთაშორისო დონეზე ცნობადობის ამაღლება;

- ყველა პროცესის ინტერნაციონალიზაციისა და ყველა დაინტერესებულ მხარესთან ორმხრივად მომგებიანი ურთიერთობის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა.

სწავლების ხარისხის განვითარების მიზნით, პროგრამა იყენებს შიდა და გარე ხარისხის მექანიზმებს. პროგრამაში ჩართული პერსონალის თანამშრომლობა შიდა ხარისხის შეფასებაში გამოიხატება აკადემიური და მოწვეული პერსონალის გამოკითხვის სპეციალურ ფორმებსა და შედეგებში. თვითშეფასების ანგარიშიდან, ასევე, ინტერვიუს შედეგად, დგინდება, რომ პროგრამაში ჩართული პერსონალის ნაწილი თვითშეფასების ანგარიშზე მომუშავე ჯგუფის ფორმატში ჩართული იყო პროგრამის შემუშავებაში.

უსდ-ში ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის საქმიანობა დაფუძნებულია აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის კონცეფციაზე. ასევე, გაწერილია ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკა და პროცედურები.

პროგრამასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების, თვითშეფასების ანგარიშის თანახმად, პროგრამაში ჩართული პერსონალი ითვალისწინებს შიდა ხარისხის შეფასების შედეგებს. თუმცა, თვითშეფასების ჯგუფთან და პროგრამის ხელმძღვანელებთან შეხვედრისას დადგინდა, რომ პროგრამასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებები, უმეტესწილად თვითშეფასების ჯგუფის მუშაობისას იქნა მიღებული. მაგალითად, პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების ფორმირების შესახებ გადაწყვეტილებები

სამართლის საბაკალავრო პროგრამის შეფასების ერთ-ერთი მთავარი ფორმა - თვითშეფასების ანგარიში - შესაბამისი მიზნით შექმნილი ჯგუფის მიერ იქნა შემუშავებული. თუმცა, ასეთი შიდა შეფასების პროცესისთვის აუცილებელი ბევრი მონაცემი არ იქნა სრულფასოვნად მოძიებული, რაც ართულებს შიდა შეფასების პროცესის დაგეგმარებისა და განხორციელების პროცესის სრულფასოვან შეფასებას. კერძოდ, არ არის მითითებული აქტიური სტატუსის მქონე სტუდენტთა რაოდენობა, სტუდენტთა პროგნოზირება არასრულფასოვანია, კურსდამავრებულთა რაოდენობა არ არის წლების მიხედვით წარმოდგენილი, არ არის მოწოდებული სასერტიფიკატო გამოცდების შედეგების შესახებ ინფორმაცია, არასრულია კურსდამთავრებულთა დასაქმების

მაჩვენებელი, საიდანაც დასკვნის გამოტანა რთულია. შესაბამისად, შიდა ხარისხის შეფასების პროცესში, რეკომენდირებულია, მონაცემთა, მათ შორის, პროგრამის სტატისტიკური/რაოდენობრივი მაჩვენებლების, სწორად განსაზღვრა, შეგროვება, ანალიზი და მიღებული შედეგების პროგრამის განვითარებისათვის გამოყენება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ვიზიტის შემდგომ უსდ-ის მიერ გადმოგზავნილი იქნა სამართლის საბაკალავრო პროგრამის თვითშეფასების ანგარიში, სადაც პროგრამის რაოდენობრივი მაჩვენებლები, გარკვეულწილად, განახლებული სახით იქნა წარმოდგენილი.

სტუდენტთა გამოკითხვა და მისი შედეგების ანალიზი 2016-2017 წლებშია განხორციელებული, რომელთა შედეგები სრულფასოვანი დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას ნაკლებად იძლევა. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, გამოკითხვა და მიღებული შედეგების ანალიზი პერმანენტულად ხორციელდებოდეს.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები:

- თვითშეფასების ანგარიში;
- თვითშეფასების ჯგუფის სხდომის ოქმი;
- „აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის კონცეფცია“ (აკადემიური საბჭოს დადგენილება - 09.02.2018, #49(17/18));
- პროგრამასთან დაკავშირებული რაოდენობრივი მაჩვენებლები;
- უსდ-ის მიერ ჩატარებული გამოკითხვის ფორმები;
- ინტერვიუს შედეგები.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია, კურსდამთავრებულთა, დამსაქმებელთა, სტუდენტთა და აკადემიური და მოწვეული პერსონალის გამოკითხვა და მიღებული შედეგების ანალიზი პერმანენტულად (წლების განმავლობაში უწყვეტად) ხორციელდებოდეს;
- შიდა ხარისხის შეფასების პროცესში, რეკომენდირებულია, მონაცემთა, მათ შორის, პროგრამის სტატისტიკური/რაოდენობრივი მაჩვენებლების, სწორად განსაზღვრა, შეგროვება, ანალიზი და მიღებული შედეგების პროგრამის განვითარებისათვის გამოყენება.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

არასავალდებულო ხასიათის რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

შეფასება

ო გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ✓ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

5.2 გარე ხარისხის შეფასება

პროგრამა რეგულარულად იყენებს გარე ხარისხის შეფასების შედეგებს.

სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი

თვითშეფასების ანგარიშის თანახმად, გარე შეფასების ინსტრუმენტებს უსდ აქტიურად იყენებს პროგრამული აკრედიტაციისთვის უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების მომზადების პროცესში. ამისთვის ის თანამშრომლობს სსიპ-განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნულ ცენტრთან და პარტნიორ უნივერსიტეტებთან.

უსდ იყენებს გარე ხარისხის შეფასების ფორმად ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ უზრუნველყოფილ, სააკრედიტაციო საბჭოს მიერ გაცემულ სააკრედიტაციო რჩევებსა და რეკომენდაციებს. თვითშეფასების ანგარიშის მიხედვით, სამართლის საბაკალავრო პროგრამის 2011 წელს აკრედიტაციის შედეგად გაცემული რეკომენდაციები განხილულ იქნა 2012 წლის სამართლის დეპარტამენტის სხდომაზე, რომელიც, ფაქტობრივად, სრულად იქნა გათვალისწინებული.

აკრედიტაციის 5.2 სტანდარტი გარე ხარისხის შეფასებას ეხება, რომლის კონტექსტშიც, უსდ-ს გარე შემფასებლის დასკვნა აქვს მითითებული. უნდა აღინიშნოს, პროგრამის გარე ხარისხის შეფასების ფორმად, აკრედიტაციის სტანდარტის თანახმად, აღებულია ეროვნული ან/და საერთაშორისო აკრედიტაციის დროს მიღებული რეკომენდაციები. შესაბამისად, გარე კოლეგიალური შეფასება აუცილებლად უნდა იქნეს გამიჯნული ხარისხის გარე შეფასება-მონიტორინგისაგან და მიეთითოს 5.3 სტანდარტში.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები:

- თვითშეფასების ანგარიში;
- ინტერვიუს შედეგები.

რეკომენდაციები: წინადადება(ები), რომელიც უსდ-მ უნდა გაითვალისწინოს იმისათვის რომ პროგრამამ დააკმაყოფილოს სტანდარტის მოთხოვნები
რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის: • სასურველია, გარე კოლეგიალური შეფასება გაიმეოროს ხარისხის გარე შეფასება-მონიტორინგისაგან.
საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):   ○ პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის
მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)   ○ მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
შეფასება   ი გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა   ☒ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან   ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

5.3. პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება
პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება ხორციელდება აკადემიური, სამეცნიერო, მოწვეული ადმინისტრაციული, დამხმარე პერსონალის, სტუდენტების, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების და სხვა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით ინფორმაციის სისტემური შეგროვების, დამუშავებისა და ანალიზის მეშვეობით. შეფასების შედეგები გამოიყენება პროგრამის გასაუმჯობესებლად.
სტანდარტის მოთხოვნებთან შესაბამისობის აღწერითი მიმოხილვა და ანალიზი   პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება უსდ-ის ხარისხის უზრუნველყოფის კონცეფციისა და პოლიტიკის თანახმად ხორციელდება. უსდ-ის მიერ წარმოდგენილი თვითშეფასების ანგარიშიდან ირკვევა, რომ ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის მიერ განხორციელებული მონიტორინგისა და პერიოდული შეფასების შედეგები ეგზავნება სამართლის დეპარტამენტს პროგრამის დადგენილ რეგულაციებთან

შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით. თუმცა, ინტერვიუების შედეგად დადგინდა, რომ ეს მექანიზმი რეალურად არ მუშაობს, რამდენადაც პროგრამის მიზნებისა და სწავლის შედეგების შემუშავება მოხდა თვითშეფასების ჯგუფის ფორმატში და არა ზემოთ აღწერილი პროცედურებისა და საფეხურების გავლის შედეგად. რა თქმა უნდა, თვითშეფასების ჯგუფში შედიოდა ყველა დაინტერესებული პირი, მაგრამ ის (თვითშეფასების ჯგუფი) არ არის უფლებამოსილი პროგრამის მიზნები და შედეგები ჩამოაყალიბოს. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, რომლის შემდგომ ეტაპზეც შეიქმნება თვითშეფასების ჯგუფი და დამტკიცებული პროგრამის თვით-შეფასებას განახორციელებს.

თვითშეფასების ანგარიშის თანახმად, სტუდენტთა, დამსაქმებელთა, კურსდამთავრებულთა და აკადემიური პერსონალის გამოკითხვას (გამოკითხვის შედეგების განხილვა-გაანალიზება დეპარტამენტის სხდომებზე, დეპარტამენტის სხდომებზე შემუშავებული რეკომენდაციების დამტკიცება ფაკულტეტის საბჭოზე) - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახური სასწავლო პროცესის სრულყოფისა და სტუდენტზე ორიენტირებული გარემოს შექმნის მიზნით ერთ-ერთ მექანიზმად იყენებს. თუმცა, მაგალითად, სტუდენტთა გამოკითხვა და მისი შედეგების ანალიზი 2016-2017 წლებშია განხორციელებული, რომელთა შედეგები სრულფასოვანი დასკვნის გაკეთების შესაძლებლობას ნაკლებად იძლევა. შესაბამისად, რეკომენდირებულია, პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება ყველა დაინტერესებული პირის მონაწილეობით მინიმუმ ყოველწლიურად ხორციელდებოდეს.

პროგრამის შემადგენელ სასწავლო კურსებში მიღებული აკადემიური შეფასების შედეგების კვლევა უსდ-ის მიერ ხორციელდებოდა 2015-2018 წლიან დიაპაზონში. სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაშიც განხორციელდეს.

უსდ-ს აქვს ლექციაზე, სააუდიტორო დაკვირვების ფორმაც, რაც პროგრამის მონიტორინგის მეთოდად გამოიყენება. სააუდიტორო მუშაობაზე დაკვირვება ხდება როგორც პროგრამის ხელმძღვანელის და ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის მიერ, ისე აწსუ-ს მიერ შემუშავებული და დამტკიცებული „ურთიერთდასწრების მექანიზმის“ შესაბამისად. ურთიერთდასწრება ითვალისწინებს წინასწარ შედგენილი გრაფიკის მიხედვით კოლეგების დაკვირვებას სააუდიტორო მუშაობაზე.

პროგრამის მონიტორინგის მიზნით, უსდ-ის მიერ გამოყენებულია გარე ექსპერტის შეფასება, რომელიც წარმოდგენილია 5.2 სტანდარტის აღწერილობით ნაწილში. გარე ექსპერტის მიერ გაცემული რეკომენდაციები შესრულებულია.

პროგრამის მონიტორინგისა და პერიოდული შეფასების მიზნით, აკრედიტაციის სტანდარტის მოთხოვნათა მიხედვით, რეკომენდირებულია, სამართლის საბაკალავრო პროგრამა დადარებულ იქნეს უცხოური უნივერსიტეტების ანალოგიურ პროგრამებთან,

მიღებული შედეგები გაანალიზდეს და ანალიზის შედეგები გამოყენებულ იქნეს პროგრამის განვითარების მიზნით.

მტკიცებულებები/ინდიკატორები:

- თვითშეფასების ანგარიში;
- აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევის შედეგები;
- ურთიერთდასწრების ოქმები;
- ურთიერთდასწრების პოლიტიკა;
- გარე ექსპერტის შეფასება;
- ინტერვიუს შედეგები.

რეკომენდაციები:

- რეკომენდირებულია, პროგრამის მიზნებისა და შედეგების შემუშავება მოხდეს შესაბამისი მიმართულების აკადემიური პერსონალის, კურსდამთავრებულების, დამსაქმებლების, სტუდენტებისა და სხვა დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით;
- რეკომენდირებულია, პროგრამის მონიტორინგი და პერიოდული შეფასება ყველა დაინტერესებული პირის მონაწილეობით მინიმუმ ყოველწლიურად ხორციელდებოდეს;
- პროგრამის მონიტორინგისა და პერიოდული შეფასების მიზნით, აკრედიტაციის სტანდარტის მოთხოვნათა მიხედვით, რეკომენდირებულია, სამართლის საბაკალავრო პროგრამა დადარებულ იქნეს უცხოური უნივერსიტეტების ანალოგიურ პროგრამებთან, მიღებული შედეგები გაანალიზდეს და ანალიზის შედეგები გამოყენებულ იქნეს პროგრამის განვითარების მიზნით.

რჩევები პროგრამის განვითარებისთვის:

- სასურველია, აკადემიური მოსწრების შედეგების კვლევა ბოლო წლების განმავლობაშიც განხორციელდეს.

საუკეთესო პრაქტიკა (არსებობის შემთხვევაში):

- პრაქტიკა, რომელიც არის გამორჩეულად ეფექტური და რომელიც შეიძლება გახდეს სამიზნე ნიშნული ან მაგალითი სხვა საგანმანათლებლო პროგრამებისათვის

მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი (მოქმედი აკრედიტებული პროგრამის შემთხვევაში)

- მნიშვნელოვანი მიღწევები და/ან პროგრესი, რომელიც პროგრამაში განხორციელდა წინა აკრედიტაციის შემდეგ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

შეფასება

ო გთხოვთ, შეაფასოთ პროგრამის სტანდარტის აღნიშნულ კომპონენტთან შესაბამისობა

- ☐ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☒ მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან
- ☐ არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტი	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან
სწავლების ხარისხის განვითარების შესაძლებლობები		✓		

თანდართული დოკუმენტაცია (არსებობის შემთხვევაში)

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სახელწოდება: სსიპ - აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამის სახელწოდება, საფეხური: სამართლის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამა

დასკვნის გვერდების რაოდენობა: 77

პროგრამის სტანდარტთან შესაბამისობა

სტანდარტები	შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	მეტწილად შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია მოთხოვნებთან	არ არის შესაბამისობაში მოთხოვნებთან

1. საგანმანათლებლო პროგრამის მიზანი, სწავლის შედეგები და მათთან პროგრამის შესაბამისობა		✓		
2. სწავლების მეთოდოლოგია და ორგანიზება, პროგრამის ათვისების შეფასების ადეკვატურობა		✓		
3. სტუდენტთა მიღწევები, მათთან ინდივიდუალური მუშაობა	✓			
4. სწავლების რესურსებით უზრუნველყოფა	✓			
5. სწავლების ხარისხის განვითარების შესაძლებლობები		✓		

აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის თავმჯდომარე

გიორგი მახაროზლიშვილი

8 მახაროზლიშვილი

აკრედიტაციის ექსპერტთა ჯგუფის წევრ(ებ)ი

ზვიად როგავა

ზვიად როგავა

დავით ელისაბედაშვილი

სესილი ქადარია